

Патоп у Менску

Старонка 5.

№ 28 (386) 30 ліпеня 2004 **Наша Ніва** www.nn.by

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцы

Віктар Бут

Цар кантрабандыстаў зброі.

старонка 6

«Я беларускі Саакашвілі»

Гутарка з Алесем Зарамбюком з сэрэй «пакаленне пехт».

старонка 4

Лаві жнівень!

Дзе варта быць у наступным месяцы.

старонка 12

Скарбы са шляхецкіх скрыняў

Эсэ Вольгі Бабковай з сэрэй «Штодзённая гісторыя Вялікага Княства Літоўскага».

старонка 14

ПАЛІТЫКА

Юры Хадыка аб новай замежнапалітычнай дактрыне

«Безумоўна, гэта сыгнал. І для Захаду, і для Ўсходу, і для апазыцыі. З большасцю яе тэмысаў я гатовы пагадзіцца. Сапраўды, незалежнасць краіны — грунт для нацыянальнай згоды. Сапраўды, галоўная небяспека — у залежнасці эканомікі ад манопольных пастаўшчыкоў сыравіны і энэргарэсурсаў. Шкада толькі дзесяці страчаных гадоў». Артыкул праф.Хадзікі. **Старонка 2.**

ГАСПАДАРКА

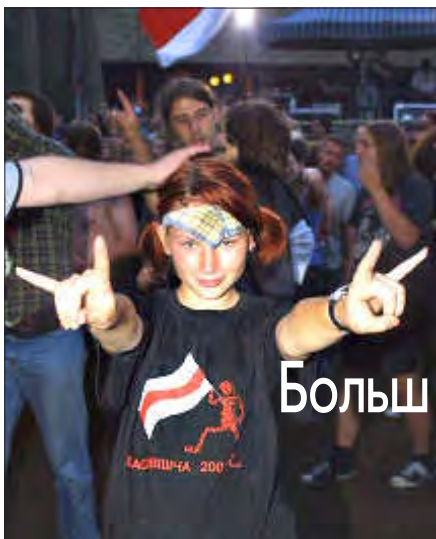
Залаты мільярд беларускага Нацбанку

Беларусь з нуля за 13 гадоў назапасіла немалое нацыянальнае багацце. Чыстыя золатавалютныя рэзэрвы Нацбанку за апошнія паўгоддзе выраслі ў паўтара разу — да 636,2 млн даляраў. На пачатку 2005 г. Нацбанк мае давесці валавыя рэзэрвы да 1 млрд дал. Чыстыя замежныя актывы ўраду і Нацбанку павялічыліся за паўгоддзе з 601,3 млн дал. да 682,1 млн дал.. **Старонка 11.**

З УСЕЙ КРАІНЫ

Чэскае піва зь Ліды

На Лідзкім бровары 27 ліпеня зварылі піва па чэскай тэхналогіі, на чэскім абсталяванні ды яшчэ на іхнім соладзе і хмелі. У гэты ж дзень бровар выпускаў у гандаль новыя гатункі — «Тры каралі-1», «Тры каралі-2» і «Тры каралі-3» (10, 11, і 12% шчыльнасці алкавядна). На пачатак восені ў Лідзе заплянаваны выпуск слабаалькагольных медавух (5—6%) паводле старабеларускіх рэцптаў. Паведамлены з усёй краіны — **старонка 5.**

ЭГУ капітулявала бяз бою

Кіраўніцтва Эўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэту распачало працэс пераводу навучэнцаў у іншыя ВНУ. Рэктар ЭГУ паведаміў з Вашынгтону пра падтрымку былымі донарамі ўніверсітэту «новых праектаў», якія будуць «выходзіць з асяроддззя» ЭГУ. Рэктарат загаварыў пра ЭГУ ў мінулым часе, калі студэнты толькі пачалі рыхтаваць першыя акцыі пратэсту.

Студэнты засталіся сам-насам з сваёй праблемай. Яны абураліся: выкладчыкі як быццам пахавалі ЭГУ. «І Міхайлаў, і Дунаеў — чаму яны ня тут?» Студэнты згадваюць прыклад Беларускага ліцэю. На сцэнах надпіс: «Памром, але з будынку ня сьдзем!». Каля ўваходу зьбіраюць подпісы да Лукашэнкі і Мінадукацыі. Але высяленне ідзе. На сцэнах вісяць абвесткі «Патрэбныя каробкі», бібліятэка (70 тыс. тамоў) ужо пакуецца. Для яе шукаюць склад. Чыноўніка, што прыехаў зь Мінадукацыі, абклалі студэнты і іх бацькі. Яны бароняць першы і апошні ў Беларусі ўніверсітэт эўрапейскага тыпу. Арганізаваць акцыі пратэсту цяжка: Мінадукацыі адклікала ліцэнзію ўніверсітэту 26 ліпеня, у самыя вакацыі.

Лёс ЭГУ мае вырашацца на ўніверсітэцкім Сэнаце 30 ліпеня. Але ўжо прагучалі як эпітафія словы прарэктара па навучальнай працы Тацяны Галкі: «Гэты праект скончыўся. Калі ў нас такія студэнты, мы працавалі недарма». 27 ліпеня выканаўца абавязкаў рэктара Т.Галка прывезла ў Мінадукацыі прапановы рэктарату, скіраваныя адно на змякчэнне наступстваў ліквідацыі. Прапанавалася перавесці студэнтаў спецыяльнасцей права, эканоміка, псыхалёгія, тэалёгія ў БДУ, спецыяльнасцей культуралёгія, філзафія, інфарматыка — у Інстытут парламентарызму і прадрывальніцтва.

Працяг на старонцы 3.

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

Больш ня плача песня наша

Моды на сьлэзкі няма, ёсьць мода на punk-core. Дзевяць гуртоў-канкурсантаў прывезлі на «Басовішча» ў Гарадок жорсткае, грымотнае гучаньне. Тэксты песень нязьменна заставаліся загадкай, бо за «аранжыроўкамі» слухачам іх не

было чуваць. Справа журы (ў складзе Вячаслава Кораня, Ілены Карпюк, Лявона Тарасевіча і Макса Івашына) падавалася прастай — шукаць сярод канкурсантаў выключэньні.

З шэрагу аднолькавых гуртоў судзьдзі

справядліва вылучылі «Гарпач». Калі б у 15-тысячнага фесту была адзіная душа, ёй сталі б музыкі з «Гарпачу». Яны былі скрозь, і паўсюль іх было заўважна.

Працяг на старонцы 8.

Загнанія ў паўпадвалы

У аўторак 27 ліпеня, на нязбыты Дзень Незалежнасці, хавалі Дзяніса Б. — 26-гадовага прадпрыемальніка, які загінуў падчас нядзельнай залевы ў Менску. Ён патануў у сутарэньні дому, ратуючы ад заталення сваю краму ровараў, свой бізнэс, справу свайго жыцця.

Невялікі 3-павярховы дом №23 стаіць у самай нізіне на вуліцы Кірава, ніжэй за знакамітым Ліфцем. У сутарэньні недзе з год таму атабарылася крама ровараў фірмы «Вэліэнтгар». Сама фірма існуе ўжо 7 гадоў, але пастаянна мяняла месца: мела свой намёт і на рынку ў Ждановічах, і

на стадыёне «Дынама», пакуль не асела ў больш сталым памяшканні. Тутсама месціўся склад і майстэрня. У час залевы двор запаўняўся вадой, якая зьбягала зь дзювоў горак. Калі Дзяніс забег у сутарэньне, каб ратаваць тавар, сталевыя дзверы захлопнула водная плынь, а вада працягвала падымацца. Сябры спрабавалі адмыкнуць дзверы, але не давалі рады плыні. Выклікалі выратавальнікаў, але тыя прыхалі запозна...

Лёс усяго нашага маладога бізнэсу, загнаннага ў падпадвалы, — у гэтай трагічнай гісторыі.

Менскія тэлеканалы ў дзень залевы не сказалі пра яе ні слова. У нашай краіне няма месца стыхійным бедствам без дазволу з Адміністрацыі прэзідэнта.

Аркадзь Шанкі

Нечуваныя залевы ў Менску — старонка 5.

PHOTO BY MEDIA.NET

Дык падпісайся!

«Наша Ніва» — незалежная крыніца інфармацыі і грунтоўныя аналітык беларускага і міжнароднага жыцця. «Наша Ніва» — гэта 16 старонак без чужога слова штодзень. Падпісны індэкс 63125. Цана падпіскі на месяц — 2700 рублёў на поштак або 2500 рублёў на шапкі «Белсаюздруку». Гэта абдысца нашмат танней, чым купляць ураздроб.

Самы малады прэм'ер

Новаму прэм'еру Чэхіі Станіславу Гросу ўсяго 34 гады. Прэзідэнт у Чэхіі выконвае толькі прадстаўнічыя функцыі, таму можна казаць, што Чэхіяй кіруе самы малады лідэр у Еўропе.

Нягледзячы на свой малады ўзрост, Станіслаў Грос прысутнічае ў вышэйшай лізе чэшскай палітыкі ўжо звыш за дзесяцігоддзе. У двух астатніх урадах, узначальваных сацыял-дэмакратамі, ён быў кіраўніком МУС. Пасля прайграных чэрвеньскіх выбараў у Эўрапарламент Грос замяніў Уладзімера Шпідлу на пасадзе старшыні партыі, а пасля заняў і яго месца ў канцылярый Рады Міністраў.

Грос абяцае, што ў ягоным урадзе з'явіцца новыя твары, і мае намер замяніць амаль палову міністраў. Ён таксама хоча,

каб ва ўрадзе з'явілася больш жанчын і беспартыйных. Новы чэшскі ўрад абяцае, між іншым, працягнуць пачатыя раней эканамічныя рэформы.

Станіслава Гроса часта называюць «чудоўным дзіцем сацыял-дэмакратаў». Шмат тыдняў ён упэўнена трымае ў сацыялігічных аптытаных тытул найпапулярнейшага палітыка. Апошнім часам, паводле звестак цэнтру «Stem», ён карыстаўся даверам 56% чэхаў.

Дарчы, сярэдні ўзрост міністраў беларускага ўраду падбіраецца пад 55 год.

СП

ВОЛЯ І ПЯТЛЯ

Лейтнант ня ўбачыў цыннізму

Крымінальная справа супраць непаўналетніх «зуброўцаў» Максіма Громава і Кацярыны Клімко паводле арт.341 («Апаганьванне будынкаў ці іншых збудаванняў цыннічным надпісамі або выявамі») спынена. Падлеткаў затрымалі ў Менску 25 траўня, калі яны пісалі на прыпынку заклік «Свабоду Марынічу!». У пастанове следчы Савецкага РУУС старшы лейтнант міліцыі Дз.Яцкіна зазначыў: «Падзронья Громаў М. і Клімко К. наносілі на будынкі надпісы «Свабоду Марынічу!». Гэты надпіс не з'яўляецца цыннічным і не супярэчыць грамадскім і агульнасацыяльным ідэалам, а таксама не крытыкуе агульнапрынятых культурна-духоўных каштоўнасцяў, таму наяўнасць такіх надпісаў на будынкі і збудаванні не ўтварае складу злачынства, прадугледжанага арт.341 КК Рэспублікі Беларусь». Хроніка рэпрэсій і супраціву — старонка 10.

Г А С П А Д А Р К А

Свой рэйтынг

Кіраўнік Нацбанку Пятро Пракаповіч лічыць, што да канца 2004 г. Беларусь можа атрымаць уласны крэдытны рэйтынг — працэс мае заняць 4 месяцы. Гэты рэйтынг дапаможа прыцягнуць новыя інвестыцыі ў Беларусь і асабліва ў банкаўскі сектар. Раней Мінфінасаў разлічыла на атрыманне ўласнага крэдытнага рэйтынга для Беларусі ўлетку 2004 г., пасля чаго меркавалі пачаць выпуск з'рааблігацый (з'раабондаў).

Болей пра рэйтынгі беларускай эканомікі — у артыкуле Сержука Вінаградва на старонцы 11.

ПОШТА РЭДАКЦЫІ

Аб прэс-канфэрэнцыі

Цяжка згадзіцца зь меркаваннямі аналітыкаў, якія ў прэс-канфэрэнцыі 20 ліпеня ўбачылі толькі «сэнс анэкдатычнага тэлегінозу» ды «гаварыльна». Побач са звычайнай лухтой («два цэнтнеры вагі ў галадоўшчыкаў», «расейцы сядзелі на чамаданых і г.д.) праскоквалі здаровае тэзісы. Прагрэсам ёсць, напрыклад, прызнанне А.Л.: «Я кажу «парламентарныя выбары», ён кажа «парламентарныя». Можа, ён (Юрась Карману. — Аўт.) і мае рацыю». Яшчэ ў 2001 г. падчас сустрэчы зь дзеячамі культуры кіраўнік Беларусі б'юсцы нацыяналістаў, якія разбуралі «нарматыўную, адзіную літаратурную беларускую мову», вяртаюць «забытыя гістарычныя варыянты».

Тэзіс «прэзідэнт ёсць машынай» сьведчыць, на

маю думку, пра вольны або міжвольны адыход ад ірацыянальнага разумення палітыкі. Добра, калі першая асоба здольная адчуць стому, усведамляючы пры гэтым, што яна — часовы адміністратар, а не зямное сонца.

Дэмакратычным журналістам варта было б задаць Лукашэнку як мага больш вострых пытанняў — і пра Ліцый, і пра мову, і пра алеглію. Калі не для атрымання поўных і дакладных адказаў, то для напаміну, што ім яшчэ бальч. Калі не для напаміну, то хаця б дзеля самасьвеяджэння.

Максім Доўгі, Шучын

Іншыя лісты ў рэдакцыю, меркаванні і камэнтары — старонкі 10—11.

Школьныя кірмашы

28 ліпеня ў менскіх крамах пачалі працаваць школьныя кірмашы. Поўная экіпіроўка першааляксандра (укамплектаваны запlechнік, школьная форма, падручнікі) абдысца бацькам у 100—250 тыс. руб., старшааляксандра — у 180—350 тыс. У ГУМе з 1 жніўня дзейнічае 10-працэнтная зніжка на школьныя тавары. Каб атрымаць яе, трэба ўсяго толькі набыць тавараў для пачаткоўца на суму 100 тыс. руб. або на 140 тыс. — для старшааляксандра.

Беларусы сядзяць дома

За першы квартал 2004 г. колькасць грамадзян Беларусі, якія выехалі за мяжу, паменшала ў 3,47 разу ў параўнанні з такім самым перыядам летась — з 293 069 да 84 366 паездак. Самымі актыўнымі турыстамі засталіся менчуці: за мяжу выязджалі 52 412 чалавек.

Саўгас «Нацбанк»

Саўгас «Васілішкі» (Шучынскі раён Гарадзеншчыны) стаў падзэфнійна гаспадаркай Нацбанку. Нацбанк гатовы дапамагчы гаспадарцы чым спатрэбіцца, адліная ўмова — захаванне свывагадоўчому спецыялізацыі. Дапамогу ў распрацоўцы найноўшых сельскагаспадарчых тэхналогіяў прапанаву Васілішкам і Гарадзенскі аграрны ўнівэрсытэт.

Эстонцы абараняюць карэлаў

Эстонія мае ўступіцца ў АБСЭ за карольскую нацменшыню ў Расеі, а таксама іншыя фіна-вугорскія народы суседняй краіны. Пры канцы траўня старшыня кангрэсу карэлаў Анаголь Грыгор'еў кіраваў прэзідэнтам Фінляндыі Тар'е Халанту ліст са скаргай на парушэнне міжнародных нормаў у нацыянальнай палітыцы Расеі.

МВ; БелаПАН, радыё «Свабода»

Цуд Беларускі

Юры Хадыка

Безумоўна, прмова Лукашэнка перад дыпламатамі 23 ліпеня — гэта сыгнал. І для Захаду, і для Ёсходу, і для апазыцыі. Для Захаду — інфармацыя аб перамене геапалітычных прыярытэтаў. Для Масквы — гарбуз. Варожасць да дэмакратыі спалучаецца зь незалежніцкай рыторыкай. Такі вось цуд у самым сэрцы Еўропы.

Юры Хадыка — намеснік старшыні Партыі БНФ, прафэсар.

Нэрон, рымскі імператар, быў ня толькі лютым прынціпалем і разбэшчанай асобаю. Акрамя таго, ён лічыў сябе вялікім артыстам. Ігнаруючы службовыя абавязкі, ён выступаў на розных мастацкіх конкурсах, дзе заўсёды перамагаў. На думку імператарскага журы. Ёсць нешта нэронаўскае ў любові першага беларускага прэзідэнта да хакею. Нельга без замілавання разглядаць агромністы каларыны здымак на першай старонцы галоўнай беларускай газэты, дзе радасны Лукашэнка трымаецца за кубак Стэнлі разам з расейскім легіянерам НХЛ Хабібун

ліным. Гэты гонар, мабыць, быў заслужаны за перамогу каманды пэнсіянэраў, якую ўзначальваў Аляксандар Рыгоровіч, над чэмпіёнамі Беларусі. Нешта тут ня тое. Альбо чэмпіёны нічога ня варта, альбо пэнсіянэры занадта рана перайшлі зь лядовых палёў у кіраўнічыя кабінэты.

Гэты здымак быў надрукаваны ў «СБ» 20 ліпеня. І ў той жа дзень адбылася вялікая прэс-канфэрэнцыя галоўнага чыноўніка Беларусі. Яе сэнс няпроста. З аднаго боку, мінала роўна дзесяць год з таго моманту, як Беларусь набыла сабе прэзідэнта. З другога, паводле разлікаў А.Р., ягоны другі пяцігадовы тэрмін канчаецца толькі праз два гады. Гэта першая невытлумачальная асабістае беларускае палітыкі. Дзе 10 роўна 12. З аднаго боку, Канстытуцыя не дазваляе адной асобе займаць найвышэйшую дзяржаўную пасаду больш чым два тэрміны. З другога, асабіста Аляксандар Рыгоровіч «пакуль сябе ў іншай ролі» ня бачыць.

Вырашыць гэтыя ананоміі і павінна была прэс-канфэрэнцыя. А заадно даць адпор апазыцыі, якая на наступны дзень збіралася публічна падводзіць вынікі дэкады Лукашэнка. Зразумела, што такія маштабныя задачы не маглі быць вырашаны хутка. Канфэрэнцыя цягнулася чатыры гадзіны і транслявалася па ўсіх тэлеканалах. Што патрабавала вялікай цяпласці і ад журна-

лістаў, і ад гледачоў.

Але справа была вартая таго, бо была закранута маса цікавых пытанняў. Ад дзятнараджэньня (населенства Беларусі вымірае) да клопату пра пэнсіянэраў, даходы якіх ніжэйшыя за бюджэт пражытачнага мінімуму. Ад віцебскага «базару», асабіста блізкага прэзідэнтскаму сэрцу, да фарміраў і калгасаў, якія А.Р. «дзесць год цягнуў на спільне». Ад тлумачэння невытлумачальнага эканамічнага росту, які не суправаджаецца ростам дабрабыту насельніцтва, да свабоды слова, якая ёсць, як усе пераканаліся, сама меней у аднаго чалавека. Разьясненне гэтага апошняга фэномону было такім разгортнутым і экспірсійным, што польскі тэлежурналіст, які пацікавіўся каштоўнасцю свабоды слова для прэзідэнта, толькі ачумела трое галавою.

Але галоўным, безумоўна, былі разважаннямі аб апанэнтах-ворагах. І аб зьвязанай з імі праблеме «трояка тэрміну». У звычайнай для сябе манеры, якая не адрозніваецца ні талерантнасцю, ні павягаю да іншадумства, ні проста выхаванасцю, ПП РБ ацаніў сваіх галоўных апанэнтаў. Асабіста дасталася дэпутатам неіснуючай групы «Рэспубліка». Яны «цпер кажучы: «А мы Лукашэнку ашукалі, у парламэнцкія выбары ён нас падтрымаў, а потым мы яго «кнінулі». Разгляд справы і прысуд былі кароткія. «Здраднікі», адшчэпенцы і людзей, якія

ЭГУ капітулявала бяз бою

Працяг са старонкі 1.

Прадугледжвалася адкрыць спецыяльнасці, якіх там не стае. Улады нават тут не пайшлі на саступкі. Ужо 28-га стала вядома, што перавесці столькі студэнтаў «немагчыма».

Мастацтвазнаўства, музычную справу і дызайн прапануецца раскідваць па некалькіх ВНУ (БНТУ, Акадэмія мастацтва, гістфак БДУ). Але БДУ не сыхаецца даць згоду на перавод студэнтаў міжнароднага права.

У прапанове агаворвацца просьба прыняць студэнтаў без даплаты за перавод (400 у.а.) і без аплаты міндачы іспытаў (па 25 у.а. за іспыт), бо пераводзіцца студэнты не з сваёй волі.

Мінусы: аўтаматычна павышаецца кошт адукацыі і знікаюць ільготы і сацыяльныя стыпендыі, якія былі ў ЭГУ. Пра захаванне ЭГУ як адзінкі нават размовы няма.

Спецыяльныя ўтварэнні ЭГУ — франка-беларускі факультэт, факультэт нямецкай даследаванняў могуць быць пераведзены ў ВНУ адпаведных краінаў, але тады знікне сэнс гэтых утварэнняў: дзе гарантыя, што студэнты не застануцца там па сканчэнні ўніверсітэту?

Студэнты агучылі іншыя прапановы: адвароту ў суд да спробы арандаваць плошчы некалькіх школаў ці перанесці навучанне за мяжу. Апошні варыянт неспрымальны для выкладчыкаў: для іх гэта значыць б кінуць сем'і. Зрэшты, выкладчыкі ў любым разе губляюць шмат: уладкавацца на працу ў жніўні няпроста.

Вераніка Дзядок

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

«Выкрываюць тых, хто падтрымлівае без энтузіязму»

Камэнтар Уладзімера Мацкевіча, сацыялёга, спецыяліста ў пытаннях рэформы адукацыі.

«Людзі, якія працуюць у ЭГУ, ня могуць актыўна змагацца — яны супраціўляюцца пасіўна. Калі ЭГУ ствараўся, ніхто ня думаў пра тую ролю, якую ён мае цяпер. Ён натуральным чынам стаў тым, чым стаў. І людзі несумерныя з той роляй і накіраваннем, якія мае сёння ўніверсітэт. Выйшла, што, пакуль прыйшлі па ЭГУ, ужо няма каму іх абараняць. А самі па сабе выкладчыкі пасіўныя, ня здольныя сябе абараніць, іх павінен абараняць нехта.»

Увогуле, чаму зачыняюць ЭГУ? Кожная аўтарытарная ўлада павінна ўзмацняцца, яна ня можа

спыніцца. Спачатку выкрываюцца ворагі, потым — патэнцыйныя ворагі, а потым — неляяльныя ці тэя, хто падтрымлівае без энтузіязму. Акадэмік Міхайлаў падтрымліваў дзяржаўную палітыку сыммулятыўна, прась сілу. Калі Лукашэнка цалкам дабіўся ляляльнасці БДУ, трываць ЭГУ стала немагчыма. Акрамя таго, навуковая праца ў гуманітарнай сфэры несумашчальная з ідэалогіяй. Там, дзе ідзе навуковая праца і існуюць акадэмічныя свабоды, ідэалогія кантроль немагчымы».

Што кажуць студэнткі Наташа, Вера і Паліна

Мы толькі што паспяхова здалі іспыты на спецыяльнасць «дызайн». Мы ў шоку. Навошта дазволілі набор ва ўніверсітэт? І што нам цяпер рабіць? Мы ўжо не паспеем нікуды падаць дакумэнты. Паліна паступіла ў наргас, але забрала дакумэнты, таму што ЭГУ лепш. Мы яшчэ на падрыхтоўчых курсах зразумелі, што хочам вучыцца толькі тут. Тут адрозніваецца нават мэтадыка ўступных іспытаў. Тут звязваюць не на тэхніку — яе можна вывучыць, — а на тваю асобу, на творчасць.

цяпер пераапануліся, як ваўкі ў авечую шкуру, народ разгледзіць. Калі не разгледзіць, мы яму дапаможам. Але на перамогу яны наўрад ці могуць разлічвацца». З гэтага непасрэдна вынікае, што і на выбарах, якія набліжаюцца, перамагаць будуць тэя, каг Лукашэнка «падтрымаў».

Калі пакінуць у баку напauблагаты слэнг, сэнс гэтай тэрады ў пагрозе тром дэпутатам — Парфяновічу, Скрабцу і Фралову. Яны сапраўды не былі ў апазіцыі. Але, апінуўшыся ў палаце прадстаўнікоў і убачыўшы беларускую палітыку знутры, яны сталі апанентамі прэзідэнта. І нават паспрабавалі дамагацца паправак у Выбарчы кодэкс, якія крыху абмяжоўвалі «адміністрацыйныя рэсурсы» Лукашэнка. Таму і зрабіліся ягонымі ворагамі. Яны былі вымушаны аб'явіць палітычную галадоўку, каб прымуціць кіраўніцтва палаты паставіць іх пытанне на абмеркаванне. У выніку 19-дзённай галадоўкі яны дамагліся свайго, але не дамагліся галоўнага — прыняцця паправак.

Кіям жа трэба быць злыбным чынікам, які невенідаць любячы правы свабоды, каб пракаментытаваць сваю чарговую «элегантную» перамогу словамі: «Сяму-таму карысна пагаладаць. Таму што два цэнтры — гэта шмат для чалавека ростам мэтэр пядзяцэты — мэтэр пядсяцьдэсят. Вось ён і галадае, каб здароўе сваё паправіць, але пры гэтым

крычыць, што яго «здавалі», што гэта палітычная акцыя». І гэта сказана, у прыватнасці, пра Уладзімера Парфяновіча. Пра гонар беларускага спорту, трохразовага алімпійскага чэмпіёна і двухмэтровая віцязя бяз грама лішняй вагі. І пра пажылога генэрала. У сытуацыі, калі з маральнай вагою галадоўкі мусіла палічыцца нават бясспраўная палата.

Несподзімым прэзідэнтам дэмакратычным партыям дасталася значна менш. Яны не заслужылі таго, каб прэзідэнт іх заўважаў. Своеасаблівае помста за міжнародную згаляцню, якая стала вынікам, як лічыць А.Р., дзейнасці апазіцыі. «Мы ім не замінаем жыць. Яны там то ў «пяціёрку», то ў «шасціёрку» ўжэ, па-мойму, арганізаваліся, так? Ну, «5+» — гэта шасціёрка, так?» «Ці мне разьбірацца ў мышкаванні палітычных партыяў?» Крыўда на партыі вядома. І боць іх аб'яднаньня. Толькі Гайдукевіча пахвалілі, каб электарату ўсё было зразумела. І даў бестаронняе азіткі некаторым сваім былым супрацоўнікам, якія «рохкалі ля карыта ўлад». Былому старшыню савету рэспублікі Аляксандру Вайтовічу. Былому міністру замежных спраў Пятру Краўчанку. Былому рэктару БДУ Аляксандру Казуліну. На самай справе былых папчэнікаў, а цяпер ворагаў ПП РБ, значна болей. Але дасталася з выпадковага зьбегу акалічнасцяў толькі тым, хто так ці інакш заўяўляў аб

магчымым удзеле ў прэзідэнцкіх выбарах 2006 г.

Гэта, бясспрэчна, было галоўнае пытаньне дня. Да праблемы «трэцяга тэрміну» А.Лукашэнка пыходзіў з розных бакоў. То таптаў сваіх магчымых канкурэнтаў. То гарача кляўся ў любові да беларускага народу, на якога «працаваў усё жыццё». То выказваў поўную ўпэўненасць у сваёй будучай перамоце. «Пры цяперашняй сыстэме ўлады ў Беларусі гэта не праблема». То пераконваў, што «ўсё будзе сумлена і прыстойна, згодна з Канстытуцыяй». Калі сьцісла рэзюмаваць шматлікія намікі і недагаворанасці, то трэба прызнаць, што Беларусь чыкае чарговы рэфэрэндум па зьмене Канстытуцыі. Той яе часткі, дзе забараняецца «трэці тэрмін». Відавочна, што рэфэрэндум будзе назначаны на 17 кастрычніка. Бо праводзіць усенароднае галасаванне па-за абавязковымі выбарамі ў палату дорага для нашай квітнёвочай эканомікі. А іншай нагоды, накітап галасавання па канстытуцыйным акце сэнзуйнай дзяржавы Беларусі і Расіі, да 2006 г. не прадбачыцца. Таксама відавочна, што абвешчаны рэфэрэндум будзе суправаджацца фантастычнымі пакэпэмі і гучнымі абвінавачаньнямі «прадажнай апазіцыі», якая цягае грошы мяшкамі з Захаду і з Усходу, каб «дэстабілізаваць сытуацыю».

Працяг на старонцы 11.

«Маладая Беларусь» ідзе ў парламент

Кааліцыя «Маладая Беларусь» збіраецца выставіць на парламэнцкія выбары больш за 30 кандыдатаў. Абсалютная іх большасць будзе балытавацца ў рэгіёнах. Як значны адзін з лідэраў «МБ» Павал Севярынец, сьлёган іх выбарчай кампаніі — «Дарогу маладым!». Выстаўляцца кандыдаты будуць зборам подпісаў. Севярынец прагназуе перамогу 10—12 прадстаўнікоў кааліцыі ўжо ў першым туры, калі ўлады не перашкодзяць на этапе рэгістрацыі.

Леванеўскі спыніў галадоўку

Старшыня Агульнанацыянальнага страйкаму прадпрыемальнікаў Валер Леванеўскі 27 ліпеня спыніў галадоўку, якую трымаў з 22 ліпеня. Адміністрацыя турмы выканалла два ягоныя патрабаваньні: яго прыняў намеснік начальніка турмы, а з камэры забралі вязьня, які ўвесь час ствараў канфліктныя сытуацыі.

КХП зноў крытыкуе нямецкага дэлегата

КХП-БНФ выступіла з рэзкай заявай прагэсту з нагоды няўдала выбраных словаў экс-палла Нямецчыны ў Беларусі Гельмута Фрыка, які 30 чэрвеня ў Курапатах сказаў: «Паколькі Беларусь была часткай Савецкага Саюзу, то і яна таксама нясе частку адказнасці за гісторыю былога Савецкага Саюзу і ўсе надбрыўкі бакі гісторыі». БНР, гаворыцца ў заяве, была акупаваная расейскімі бальшавікамі ў 1918 г. «Акупаваная краіна і паняволены народ не нясуць адказнасці за дзеянні акупантаў».

Затрымаць Сівакова

Кіраўніца офісу грамадзкага абвінавачаньня па Беларусі Людміла Карпенка (удава Геннадзя Карпенкі) напрасіла грэцкія ўлады адмовіць міністру спорту і турызму Юрыю Сівакову ва ўязной візе ў Грэцыю. Сівакоў узначальвае беларускую спартую дэлегацыю. Карпенка адзначае, што Сівакоў «фігуруе ў крымінальнай справе ў ліку асобаў, падазраваных у зьнікненьні Ю.Захаранкі, В.Ганчара, А.Красоўскага і З.Завалдэка». Спэцкалдчык ПАРЭ па Беларусі Хрыстас Пургурыдэс тым часам заявіў, што Эўропе трэба быць пільнаю, бо ў Беларусі галдуцца новы Гітлер.

...бо кветнік белчырвона-белы

Белаазерскія ўлады засьпалі зямлей кветнік на ўзьдзе ў горад, які стварылі сяброўкі незарэгістраванай жаночай арганізацыі «Таіс» на чале з дэпутаткай гарсавету ад БНФ Надзеяй Бывайвай. Кветнік быў зроблены на месцы пуксты напярэдняй днія Перамогі. Супрацоўнікі гарвыканкаму сьпыраша прыварал, ці няма бела-чырвона-белых кветак, а потым вырашылі зьнішчыць кветнік. Афіцыйнае тлумачэньне — рэканструкцыя цэнтральнай вуліцы.

МВ; БелаПАН, радыё «Свабода»

Алесь Зарамбюк: Я беларускі Саакашвілі

Першай пастановай Алесь Зарамбюк пасля прыходу да ўлады будзе стварэнне спрыяльных умоваў для нараджэння дзяцей. Алесь заклочаны дэмаграфічнай сытуацыяй у краіне і сам хоча мець ня менш як траіх дзяцей. Алесь стаў дэпутатам Мастоўскага райсавета ў 20 гадоў, гэта самы малады дэпутат у краіне. Гэты студэнт перамог канкурэнта — мясцовага начальніка — з фанамэнтальным вынікам 75%. А ў свабодны час ён даглядае пчолы.

«НН»: Алесь, ты спырычнёўся да бойкі на апошнім сойме «Маладога фронту». Ці будзе раскол арганізацыі, пра які ўсе кажуць?

Алесь Зарамбюк: Тое, што ёсць два лідэры, сьведчыць пра тое, што арганізацыя жывая. Але ніякага расколу не павінна быць.

«НН»: Чаму ты не бялятуешся на пасадзе старшыні арганізацыі?

АЗ: Я ня бачу сябе на пасадзе старшыні. Я хачу працаваць у Мастах. Я проста закаханы ў Масты, для мяне гэта найлепшы горад у сьвеце. Я тут нарадзіўся і вырас і буду жыць тут, як сьпяваюць нашы музыкі. Ёсць Дашкевіч, я яго падтрымліваю.

«НН»: Што адбываецца ў моладзевай палітыцы ў Беларусі?

АЗ: У моладзевых колах цяпер шырыцца разуменьне таго, што трэба ня проста ўздзейнічаць на ўладу, а самім станавіцца гэтай уладай і будаваць новую Беларусь. Ёсць прыклады Белаазерска, Мастоў, Горадні і іншых гарадоў, дзе прадстаўнікі маладой дэмакратыі сталі дэпутатамі мясцовых саветаў.

Будучыя выбары ў палату прадстаўнікоў пакажуць, хто ёсць хто. Але калі хочаш нечага дасягнуць — трэба проста рываць зямлю і рабіць усё, каб перамагчы.

«НН»: Чаго табе ўдалося дамагчыся ў райсавецце?

АЗ: Ёсць невялічкі перамогаі. У майой акрузе адрамантавалі адзін дом, на заяву людзей адзін пад'езд падправілі. Натуральна, ня ўсё робіцца так, як хацелася б. Побач з Мастамі ёсць вайсковы гарадок Рось, чысьценькі і прыбраны. Я б хацеў бачыць такой

- Я займаюся пчалярствам
- ужо шосты год. Пчаліны
- сьвет вельмі цікавы.
- Дзясяткі тысяч гэтых
- насякомых працуюць на
- адну мэту — разьвіцьцё і
- дабрабыт сваёй сям'і.
- Гэтага не хапае
- беларускаму народу і
- апазыцыі.

сваю акругу. Але, на жаль, дэпутаты ня могуць вырашаць больш глыбальна пытаньні, бо залежаць ад выканаўчай улады.

«НН»: Якое выйсьце?

АЗ: Зрабіць райсавет рэальнай уладай. А для гэтага ня так шмат і трэба. Мы з сябрамі плануем перамагчы на мясцовых выбарах у 2007 г. Мы хочам атрымаць 17 мандатаў з 33 у Мастоўскім райсавецце. Гэта будзе канкрэтная перамога, якая дазволіць нам прымаць рашэньні.

«НН»: Якія рашэньні ты будзеш прымаць?

АЗ: Найважнейшае пытаньне — стварыць спрыяльныя ўмовы для разьвіцця прадпрыемальніцтва. Каб людзі не баяліся ўкладваць грошы ў эканоміку нашай краіны. Гэта, у сваю чаргу, спрыяла б стварэнню новых працоўных месцаў. З досьведу дэпутаткай дзейнасьці ў райсавецце я б хацеў, каб было прынята рашэньне аб умацаваньні мясцовага самакіраваньня. Цяпер у райсавецце сядзяць залежныя людзі, якія вымушаны галасаваць так, як скажа ўлада. На сёсці адчуваю моцны псыхалогічны ціск: усё на

- У Мастах вельмі папулярны
- Парфяновіч, і неафіцыйна
- ходзіць такое меркаваньне,
- што Парфяновіча б у
- прэзыдэнты...

цябе глядзяць, нібы ты ліхадзей. Але ж я хачу зрабіць нешта добрае для людзей, якія мяне абралі. Тым ня менш, я самы актыўны дэпутат у сваёй акрузе. Да мяне ідуць нават людзі з іншых акруг! На сёсці адчуваецца настрой: «Хутэй бы скончылася сёсія, паехаць дахаты!» Ім абы 2—4 гадзіны адседзець — і дахаты, старшыня мне кажа: «Колькі ты будзеш выступаць?» А я магу і два дні выступаць, калі трэба вырашыць нейкае пытаньне.

«НН»: Што нас чакае на выбарах увосень?

АЗ: Будзе жорстка барацьба. Натуральна, хацелася б як мага больш перамагчы. Трэба нешта мяняць, мяняць мэты барацьбы. Палітык гуляе ў тых умовах, якія існуюць, і ён павінен стаць на галаву вышэй за ўладу і перамагчы.

«НН»: Алесь, цябе часта называюць беларускім Жырніноўскім.

АЗ: Я тым, хто мяне так называе, кажу: я не беларускі Жырніноўскі, я беларускі Саакашвілі. Шмат каму ў дэмакратычным асяродзьдзі не падабаецца мая рашучасьць. Можна быць, яшчэ і тое, што нейкі хлопчык з нейкіх Мастоў раптам заяўляе пра сябе. Увогуле, ёсць праблема «рэгіён — сталіца». У Менску вельмі фанабрыстыя палітыкі, а ў рэгіёнах шмат добрага чалавечага матэрыялу, якому трэба дапамагчы расьці. Гэта будучыня Беларусі. Калі кажуць, што я Жырніноўскі, я адказваю: Саакашвілі таксама называлі грузінскім Жырніноўскім.

«НН»: На якой мове ты выступаеш у Савецце?

АЗ: Я выступаю толькі па-беларуску. Усе людзі ставяцца да гэтага нармальна. Шараговыя супрацоўнікі райвыканкаму мяне за гэта паважаюць. У нас у кожнай вёсцы на Мастоўшчыне ўсе гавораць толькі па-беларуску.

«НН»: Каго з палітыкаў у вас у Ма-

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

- На савецце я выступаю
- толькі па-беларуску.
- Шараговыя супрацоўнікі
- райвыканкаму мяне за гэта
- паважаюць.

стах бачаць патэнцыйным прэзыдэнтам?

АЗ: У нас у Мастах вельмі папулярны Парфяновіч, і неафіцыйна ходзіць такое меркаваньне, што Парфяновіча б у прэзыдэнты... Рэч у тым, што ў Мастах знаходзіцца другая па значнасьці ў краіне школа алімпійскага рэзэрву па веславаньні і многія ведаюць нашага трохразовага алімпійскага чэмпіёна асабіста, для многіх ён прыклад. Увогуле ж, шмат Клімаў, Станіслаў Шушкевіч... Усе яны годныя кіраваць Беларусіяй.

«НН»: Хто для цябе прыклад у палітыцы?

АЗ: Мой прыклад — Лех Валэнса, які аб'яднаў усё групы і партыі.

«НН»: Чаму ты вырашыў заняцца палітыкай?

АЗ: Займаюся палітыкай таму, што мне падабаецца гэты занятак. Прыемна дапамагчы людзям і абараняць іх. Хачу, каб мае знаёмыя, суседзі і сябры не шукалі шчасьця ў Амэрыцы, Расеі і Заходняй Эўропе. Жадаю зрабіць так, каб беларусам было фэйна жыць на Радзіме. Я пайшоў у палітыку, каб зрабіць жыцьцё беларусаў годным.

«НН»: А чым ты яшчэ захапляешся?

АЗ: Я займаюся пчалярствам ужо шосты год, мне вельмі па душы гэты занятак. Шэсьць год таму мой бацька зрабіў некалькі вульляў і набыў два раі пчолаў. Пчаліны сьвет цікавы. Дзясяткі тысяч гэтых насякомых працуюць на адну мэту — разьвіцьцё і дабрабыт сваёй сям'і. На маю думку, гэтага не хапае беларускаму народу і апазыцыі. Я захапляюся раеннем пчолаў у траўні і чэрвені. Гэта сапраўдны цуд прыроды. А ўжо ж мёд, асабліва ў сотах!..

«НН»: А як жа асабіста жыцьцё?

АЗ: Каханьне — гэта моцнае пацучьцё, якое натхняе на рашучыя жыцьцёвыя крокі.

Гутарыла Вераніка Дзядок

БІЯГРАФІЯ

Алесь Зарамбюк нарадзіўся ў Мастах у 1982 у сям'і настаўніцы музыкі і сталяра. У 2002 скончыў Гарадзенскі каледж мастацтваў па спецыяльнасьці «рэжысура масавых сьвятаў і народных абрадаў», студэнт 2 курсу аддзяленьня сацыялёгіі Гарадзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы (цяпер у акадэмічным адпачынку), з 2002 — дэпутат Мастоўскага райсавета, сябар камісіі па сацыяльных праблемах.

Пасьля патопу

Сталіца выявілася непадрыхтанай да трапічных дажджоў.

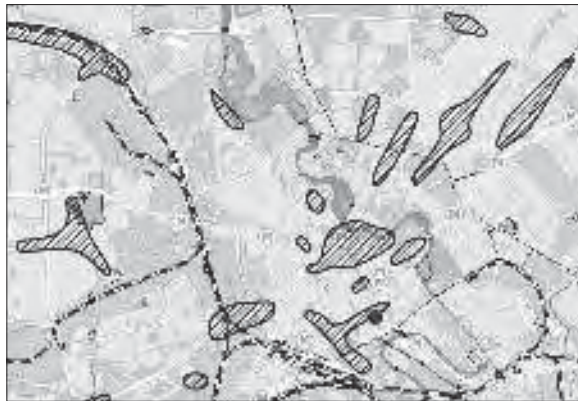
У многіх дамах давялося адпамоўваць ваду з сутарэнняў. Стыхія заліла лёхі гандлёвага дому «На Нямізе» і прарвала страху ў ГУМе. Дождж рабіў непраезнымі вуліцы кшталту Кірава, Нямігі ды праспекты Дзяржынскага й Машэрава, дзе ёсць глыбокія нізіны. Сыцькавыя локі не спраўдзіліся з напорам, утвараючы велічэзныя ставы.

На пачатку праспекту Дзяржынскага ўстаўлялася «возера» глыбінёй 2 м: сыцькавыя локі наглуха забіла сумесь пяску, гліны і сена, якое сохла паабалал дарогі. Легкавікі і маршруткі (8 машынаў), якія трапілі ў вадзяны палон, зніклі пад вадой. У аўтобусе 23-га маршруту, які апынуўся ў імправізіраваным вадаёме, як распавядалі пасажыры, напорам вады проста выбіла локі ў падлозе. Такімі ж фантазмамі вады струменілі локі гарадзкой каналізацыі. Яшчэ адзін вадаём з 18 «вадаплаўнымі»

аўтамабілямі ўтварыўся на былым Камароўскім балоце паміж вуліцамі Куйбышава і Кульман. Відавочкім залевым параўналі яе з галівудскім фільмам-катастрофай «Пасьлязўтра», якая акурат цяпер ідзе ў сталічных кінатэатрах: перад накрыцьцём Нью-Ёрку хвалілі быў рыхтык такі самы патап.

Другая хваля дажджу абрынулася на сталіцу ўвечары 27-га. Агулам за два дні на Менск пралілося 79 мм ападкаў (або 79 літраў вады на 1 кв.м) пры звычайнай ліпенскай норме ў 90 мм. Наступствы другой залевы былі менш разбуральнымі: яна была менш інтэнсіўнай і больш рассяянута ў часе — больш за 3 гадзіны, а не 1,5, як 25-га. Што праўда, перуны з маланкамі жахалі так, нібы на нябёсах чарговы раз вырашылі перасягнуць Галівуд.

Зноў не абышлося без чалавечай трагедыі: ад маланкі на Цяньскім вадасховішчы загінуў 16-гадовы Ілля П., а 18-гадовы Сяргей Ш. патрапіў у больніцу з электратраўмай і апёкамі. Стыхія зноў затапіла сутарэнні дамоў

Цэнтар Менску. Затопленыя раёны заштрыхаваныя.

на вуліцах Уманскай, Лынькова, Багдановіча. На вул.Коласа на трамвайную каляіну павалілася дрэва, аднак абышлося без ахвяраў.

Нарэшце — апошняя кропля гэтай залевы — затапіла плошчу Бангалор. Знак з нябёсаў?

Аркадзь Шанскі

«Палац» атрымаў незалежнасьць

За ўступ на мітынг 21 ліпеня

22 ліпеня група «Палац» у поўным складзе была звольнена са сваёй афіцыйнай работы ва ўнітарным прадпрыемстве «Белканцэрт», дзе працавала цягам чатырох год. Афіцыйная прычына — група не зьбірае належнай колькасці глядачоў на сваіх канцэртах.

Прадстаўнікі УП «Белканцэрт» паведалі, што іх генэральны дырэктар Аляксандар Грабар сышоў у адпачынак да верасьня і нікога не ўпаўнаважыў адказваць за яго. Лідэр «Палацу» Алег Хаменка адно толькі разводзіць рукамі: маўляў, пры жаданні прычыну можна прыдумаць заўсёды.

Апошнія выступы «Палацу» ў чэрвені — ліпені прайшлі ва ўсіх абласьцях Беларусі. Група выступіла ў Смургонях, Маладэчне, Паставах і

АЛЕГ ХАМЕНКА

іншых гарадах. Адзін з удзельнікаў гурту Юрась Белякоў кажа, што афіцыйная прычына звальнення папроста смешная: «Людзі заўсёды прыходзілі нас паслухаць».

11 ліпеня «Палац» на запрашэнне лідэра групы «Воплі Відаялісав»

Алега Скрыпкі ўзяў удзел у буйным фэсьце «Краіна мрой», што праходзіў на Спелёным полі ў Кіеве (пра гэта — старонка 9).

На «Славянскім базары» сёлета група ня выступіла. Ужо трэці год запар «Палац» у апошні момант выкрэсьліваюць са спісу выступоўцаў.

Затое гурт зайграў на мітынгу апазыцыі 21 ліпеня і з гэтай нагоды быў праз дзень згаданы Лукашэнкам. Усе аглядалінікі аднадушныя — гэта і паслужыла прычынай звальнення.

Група і надалей будзе актыўна канцэртаваць, выдаваць альбомы і г.д., адно што яе ўдзельнікі будзь лічыцца беспрацоўнымі. 7—8 жніўня гурт выступіць у рамках фэсту «Спасаўскія запусты», што адбудзецца ў Мельніку пад Бугам.

Сяргей Будкін

Ч Ы - Ы - Ы З

У сталіцы й іншых вялікіх гарадох будуць лядовыя палацы. Пра вёску, як заўсёды, ніхто не клопаціцца або робіць гэта ў апошняю чаргу. Таму вясковыя паклапаціліся пра сябе самі. Такі васьм кош для гульні ў баскетбол зрабілі дзеці ў вёсцы Кіякова Докшыцкага раёну.

Зьміцер Лупач, Глыбокае

У Полацку шукаюць моцных кандыдатаў

Дзеля правядзеньня сёлётных парламэнтскіх выбараў на Полаччыне заснаваныя тры выбарчыя акругі: Полацкая гарадзкая №28, Полацкая сельская №29 (Полацкі, Расонскі і Вушацкі раёны і частка Наваполацку), Наваполацкая №25 (частка Наваполацку, Баравуха і Міжрэчча). Найбольш выбаршчыкаў пражывае ў Наваполацкай выбарчай акрузе — 68200 чалавек, у Полацкай гарадзкой — 60100, Полацкай сельскай — 61700. На Полаччыне ўжо ходзіць багата чутак аб тым, хто канкрэтна будзе вылучацца кандыдатамі ў дэпутаты. Найбольш гавораць пра старшыню Полацкага гарвыканкаму Ўладзімера Тачулы. Інтрыга палягае ў тым, што цяперашні полацкі дэпутат Ўладзімер Ісаеў таксама нібыта рыхтуецца да паўторнага абрання. У полацкай апазыцыі таксама яшчэ няма канчатковага рашэння. Існуе толькі дамова, што сваіх кандыдатаў у старажытнай крыўскай сталіцы выставяць ПКБ і АГП.

Маланка-зайбойца

Незвычайная трагедыя адбылася на Полаччыне 25 ліпеня ля вёскі Махірова. Сям'я з чатырох чалавек, 34-гадовы бацька, 24-гадовая маці і іх двое маленькіх дзяцей вярталіся зь лясішча. На аўтобусным прыпынку іх засяўле дождж, і яны схаваліся пад вялікую сасну. Маланка ўдарыла ў дрэва і нарабіла вялікую бяду. На месцы загінулі бацька, чатырохгадовая дачка і аднагадовы сын. Маці з моцнымі апёкамі патрапіла ў шпіталь.

Васіль Кроква, Полацак

Дзіцячы прытулак

У Воршы адчынена новая спецыялізаваная ўстанова на 35 месцаў. У першыя дні сюды трапілі пяць дзяўчынак і адзін хлопчык, якія паводле рашэння суду адабраныя ад бацькоў. У прытулак створаны ўсе ўмовы для жыцця маленькіх гаротнікаў. Максимальны тэрмін знаходжання ў ім — 6 месяцаў. У прытулак могуць накіраваць дзіця, якое апынулася ў цяжкай жыццёвай сытуацыі: выгнана з дому, зьбілі і г.д. Дзіця можа і на ўласнае жаданне прыйсці сюды. Яго прымуць, а потым высвятляць абставіны, якія прымусілі тое бадыця.

Яўген Жарнасек, Ворша

Няэўра

Менскае «Дынама» было блізкае да паўтору беларускага футбольнага рэкорду

«Шкада, што ў Беларусі не было каленій!» — са скрухай прамовіў побач са мной адзін з 12 тысяч заўзятараў у той час, як чэмпіянату француз Мат Мусілу закатаў другі мяч у браму менскага «Дынама». На майцы спадара Мусілу радасна шчэрыўся чырвоны сабак — сымбаль французскага клубу «Ліль», пераможцам у нічыйнай гульні ўсё роўна становіцца ягонае каманда.

Менскія дынамаўцы сёлета някеспка змагаліся ў Кубку УЭФА-Інтэртага. Выбўшы спачатку поўсюку «Одру», а пасьля і сэрыскі «Сартыд», у трэцім раўндзе беларусы гулялі зь «Лілем» — 10-й камандай Францыі. Ваяж у правін-

цыю Нор-Па-дэ-Кале скончыўся паразай менчукоў зь лікам 1:2 ды някеспкімі шанцамі на поспех дома. Але ў Менску супрацьстаяньне вылілася ў нічыю 2:2. Па суме двух матчаў пераможцам застаўся «Ліль».

Беларускія клубы каторы год дружнай чародай стартуюць у эўракубках, але гэтыя летнія авантуры звычайна заканчваюцца яшчэ тады, калі вялікая футбольная Эўропа толькі пачынае рыхтавацца да новага сэзону. Наша эўрагісторыя пачынаецца ў 1983 г., калі менскае «Дынама» ў рангу пераможцы першыства СССР гуляла ў Кубку чэмпіёнаў. З тае пары ажно 12 беларускіх

клубаў паўдзельнічалі ў розыгрышах эўратрафэяў. Аднак толькі васьмі з іх хоць аднойчы ўдавалася пераадолець першы раўнд спаборніцтваў, і толькі дзьвюм камандам ішчасліва выйсьці ў трэці раўнд — менскаму «Дынама» ды барысаўскаму «БАТЭ». А рэкордным для беларускага футболу стаўся выступ «бела-блакітных» у Кубку УЭФА сэзону 1984—85, калі менчукі патрапілі зрабіць ажно чатыры крокі па турнірнай лесьвіцы, дацяўшы чвэрцьфіналу. Прайшло 20 год — наш эўрарэкорд так і стаіць.

Багдан Арлоў

PHOTO BY MEDIA.NET

Віктар Бут — гандляр, геній, цар

які стаў працаваць на амэрыканцаў

Амэрыканцы назвалі яго ўвасабленьнем д'ябла і загадалі шукаць па ўсім сьвеце. Але апошнім часам іх злосьць прайшла, і, відаць, на іх просьбу яго прозьвішча зьнікла з чорнага сьпісу міжнародных злачынцаў. Яны самі пачалі карыстацца яго паслугамі ў Іраку, піша «Gazeta Wyborcza». Падаём партрэт Віктара Бута, аднаго з самых першых гандляроў зброй, чый жыцьцёвы шлях цесна звязаны зь Беларусью.

14 гадзін 6 хвілін 28 лютага 2002 г. Расейскае агенства «Інтэрфакс» паведамляе, што згодна з разасланым міжнародным сьпісам падазраваных расейскіх ўлады распачалі вышук гандляра зброй Віктара Бута. Праз паўгадзіны дзяржаўнае агенства ІТАР-ТАСС рассялае паведамленьне: «Расейскае бюро Інтэрполу разам з МУС, Фэдэральнай службай бяспекі і генэральнай пракуратурай актыўна шукаюць 35-гадовага Віктара Бута. (...) У цяперашні час яго месцазнаходжаньне невядомае, але, паводле звестак праваахоўных органаў, Бут знаходзіцца за межамі Расеі».

У той самы дзень, а менавіта а 15-й гадзіне, Бут прыяжджае на радыё «Рэха Масквы», што на Новым Арбаце, 19 — у самым сэрцы сталіцы Расеі, за некалькі соцен мэтраў ад Міністэрства абароны. Сьпярыша выходзіць у жывы эфір, потым на працягу паўгадзіны перад уваходам у радыёстанцыю дае інтэрвію журналістам з усяго сьвету.

У 15.32 «Інтэрфакс» публікуе чарговае паведамленьне — што расейскае бюро Інтэрполу ня ведае, дзе знаходзіцца Бут. Ігар Цырульнікаў, прадстаўнік Інтэрполу пры расейскім МУС, падрабязна тлумачыць у гэтым паведамленьні, які з 1999 г. вяліся пошукі Бута. «На сёньня можна з поўнай упэўненасьцю сказаць, што Бута няма ў Расеі», — гаворыць ён. Слухачы звоняць на радыё і да колікаў рагочуць у эфір. А Бут неўзабаве зьнікае.

Пілі аж да ўпаду

На працягу апошніх пятнаццаці год Віктар Бут здабыў сабе заслужаную, хоць і змрочную, славу найбуйнейшага ў сьвеце гандляра зброй і кантрабандыста. Ён аказаў паслугі ўсім, хто плаціў, у тым ліку аўганскім талібам і іншым гасцям з «Аль-Каіды». Пры гэтым умудраўся абводзіць вакол палына на толькі расейскую міліцыю ды пракуратуру, але і Арганізацыю Аб'яднаных Нацый. Калі было выгана, рабіўся зоркай СМІ, у іншым выпадку хаваўся ад іх — і ад тых, хто яго перасьледваў.

Адкуль ён узяўся, якім чынам пратворчвае свае шукі? І чаму дагэтуль беспакараны?

Зьявіўся на сьвет у 1967 г. у Душанбе, сталіцы Таджыкістану, што

ў Цэнтральнай Азіі. Яго бацькі былі тыповымі расейскімі каланістамі, якія вандравалі па ўсёй краінае імперыі, дзе славяне заўсёды маглі разлічваць на лепшыя пасады і заробкі. Бутаў бацька быў аўтаслесарам, маці працавала ў бібліятэцы. Віктар быў добрым вучнем, але напэўна засеў бы, як бацькі, у правінцыяльным Душанбе, калі б не знаёмства з Алай Зінгінай, ягонаю будучай жонкай. Аліні бацька, важны чын у тадышнім КГБ, дапамог Віктару паступіць у Вайсковы інстытут замежных моваў, а пазьней — у полк транспартнай авіяцыі, размешчаны ў беларускім Віцебску. Бут быў, аднак, не салдатам, а перакладчыкам (нешматлікія журналісты, якім даводзілася з ім размаўляць, сьцьвярджаюць, што ён і да сёньня някеска валодае пяцьцю-шасьцю мовамі).

У якасьці перакладчыка Бут падарожнічаў з савецкімі «вайсковымі дарадцамі» ў Анголу, Мазамбік і Эфіёпію. У афіцыйным перагаворач ён, аднак, ня ўдзельнічаў. Яго задачай быў пераклад размоў паміж камандамі самалётаў і дыспэтчарамі на афрыканскіх аэрадромах: савецкія пілёты, які правіла, ведалі толькі расейскую.

У Віцебску служыў і Аляксей Балабанаў — сёньня вядомы кінарэжысьэр, а таксама адзіны альбо адзін з нямногіх віцебскіх вэтэранаў, якія адкрыта расказваюць, які выгляд праца вайсковага перакладчыка і тагачасныя савецкія вайсковыя кантакты з Афрыкай і Блізкім Усходам.

Балабанаў ня ўтойвае, што амаль кожны палёт быў звязаны з пастаўкамі зброі. «Сам я яе не прадаваў. Быў толькі бартавым перакладчыкам, — кажа ён. — Некалькі разоў мы ў Сырыю ракетныя пуськавыя ўстаноўкі «Нурс». Паляцелі і намі тады 24 генэралы. Пяць гадзін мы разгрукалі транспарт. Урэшце генэралы запыталі нас у Дамаск. Прыяжджаем у палосавата, а там нас чакаюць накрытыя сталы. Мы пілі арака. А паколькі стаяла страшная сьлёма, запівалі яго халодным півам. У выніку пад канец усе заваліліся з ног. Завезлі нас на аэрадром. Трэба стартваць. Падрульваючы, чапляем маяк. Зусім не валодалі сабой. Усё залежала ад янае, бо ніхто ня ведаў ні слова паангельску. Я быў адзіным сувязным

зьявном з кантрольнай вышкай. Піў я разам з усімі, але адчуваў, якая на мне жыцьцё адказнасьць...»

Бут ніколі не расказваў пра свой досвед, але ён, мабыць, быў падобны. Празь некалькі год службы ён выдатна ведаў афіцэраў, якія гандлявалі зброй, дыпламатаў, пілётаў, работнікаў афрыканскіх аэрадромаў. Затое Віктар ахвотна расказваў пра сваё захапленне Афрыкай, пра экспэдыцыі з фотаапаратамі да пігмэяў у афрыканскія джунглі. Казаў пра шкоду ад заходняй гуманітарнай дапамогі, якая забівае ў людзях усялякую прадпрымальнасьць і ставіць іх у поўную залежнасьць ад чужой сілянтропіі.

Аляксандар Сідарэнка, былы савецкі дэсантнік, які памятаў Бута з часоў яго дзейнасьці ў Анголе, скажаў, аднак, «Лос-Анджэлас таймс», што ў сапраўднасьці Бута цікавілі толькі грошы. У сьнежні 1991 г., калі распаўся СССР, Бут рыхтаваўся да ўрачыстасьці з нагоды свайго 24-гользьдзя. Сідарэнка сьцьвярджаў, што гэта менавіта ён утаварыў Бута сумесна арандаваць самалёты і вазаць імі па сьвеце тавары. Іхняе таварыства распалася праз тры гады.

Тэрмінова прадам танк

Віктара Бута называюць няшлюбным дзіцем халоднай вайны паміж Усходам і Захадам, альбо пабочным, непажаданым вынікам яе заканчэньня.

У эпоху халоднай вайны гандаль зброй і вайсковага падтрымка разнастайных рэжымаў ці партызанскіх групавак, які змагаўся з тымі рэжымамі, былі прэрагатывай урадаў блёкаў, што процістаялі адзін аднаму. Гандляры і кантрабандысты, а таксама наёмнікі не наважваліся нешта рабіць, не атрымаўшы бласлаўленьня ад нейкай з вялікіх мэтраполій сьвету.

Падзеньне бэрлінскай сьцяны і заканчэньне халоднай вайны не азначалі, на жаль, канца ўсіх канфліктаў, якія распалілі ўсход і Захад. Пакінутыя самі сабе, іх даўнейшыя палітычныя і вайсковыя прэтэжы ў Азіі і Афрыцы надалей працягвалі свае войны, гэтым разам, аднак, забытыя і ігнараваныя Эўропай і Амэрыкай. У атмасфэры разрады і ўсеагульнай згоды, якая запанавала ў сьвеце на пачатку 90-х гадоў, няможна, але прыбытковую справу забесьпячэньня ваюючых вінтоўкамі і патронамі ўзялі на сябе прыватныя гандляры зброй, якіх як грэбоў нарасло на руінах СССР і ўсходняга блёку. Некаторыя пара-нейшам аказвалі далікатныя паслугі пэўным урадам, большасьць, аднак, угледзела ў гандлі зброй даходны бізнэс і пры адборы кантрагентнаў абсалютна не турбавалася пытаньнямі палітыкі ці маралі. «Як

толькі далёкія, забытыя войны зрабіліся моцным дзяржавам абьяквяныя, імі заняліся крымінальныя арганізацыі», — пісаў у 1997 г. французскі дасьледчык Жан-Франсуа Баяр.

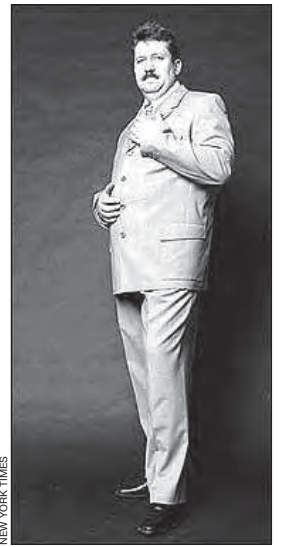
«Бут — гэта тыповая дзіця эпохі Ельцына, эпохі арганізаванай злачыннасьці, хаосу і адаптацыі да новых умоў, — казаў у інтэрвію «Нью-Ёрк таймс» Джонатан М. Вайнз, высокапастаўлены дыпламат з адміністрацыі Біла Клінтана. — У эпоху Пуціна, эпоху злачыннасьці, яшчэ лепш арганізаванай, Бут расквітнеў напоўніцу».

Пасьля распаду СССР яго велізарныя арсеналы былі падзелены паміж узніклым на руінах імперыі дзяржавамі. З галавою пагруканьня ў разбудову незалежнасьці, яны ахвотна пазьбываліся лішкаў самалётаў, танкаў, гармат і вінтовак, каб зарабіць грошай і купіць за мяжой усё, што было неабходна для існаваньня дзяржавы. Поставецкія сьмертаносныя арсеналы, за выключэньнем ядзерных, распадалася як карысныя выкапіны — нафта ці золата.

На Каўказе і ў Цэнтральнай Азіі зьніклі цэлыя склады зброі. Паводле дакумэнтаў іх нібыта перадалі адміністрацыі новаўтвораных дзяржаў, але яны амаль ніколі не трапілі паводле прызначэньня. Звычайна раскрадаліся або распрадаваліся мясцовым басвікам ці кантрабандыстам. Паводле «Нью-Ёрк таймс», найбуйнейшым у Эўропе рынкам зброі зрабілася самаабвешчаная Прыднястроўская Рэспубліка, якой дасталася маёмасьць дысьлякаванай над Днястром расейскай 14-й арміі. Расейскія арсеналы «нацыяналізавалі» таксама пілёры бунтоўных Чачэніі, Нагорнага Карабаху ды Абхазіі. Нікім не прызнаныя, не падначаленыя прававым нормам, гэтыя рэгіёны выдатна падыходзілі на ролю «чорных дзіракаў», дзе можна было здзяйсняць таемныя камэрцыйныя апэрацыі.

У Тыраспале, Кіеў (Украіна была самым шчодрым і надзейным пастаўніком зброі для сусьветнай сеткі кантрабандыстаў, хоць часта згадваліся таксама Баўгарыя, Славаччына і Польшча), Менск, Іркуцк пачалі зьезджацца ўсе, каму была патрэбна зброя, — контрагенты з Іраку, Ірану, Самалі, Емэну, Пакістану. Гэтыя апошнія, хутчэй за ўсё, набывалі зброю таксама для аўганскіх талібаў.

Гандаль зброй узяў у свае рукі буйныя дзяржаўныя канторны, якія займаліся разбэрэньнем арміі былых савецкіх рэспублік. Кліентамі і пасроднікамі ў пастаўках былі тамянічыя прадпрымальнікі, звычайнай ранейшыя супрацоўнікі органаў абароны, бяспекі, унутраных спраў або цяжкай прамысловасьці. Менавіта яны бралі на сябе найва-

Віктар Бут пры парадзе...

жэйшы этап апэрацыі — вываз зброі.

Кветкі, кураняты, вінтоўкі

Перш чым Бут разгарнуў на шырокую нагу гандаль зброй, ён зарабіў, прадаючы кветкі і замарожаных кураняў, а таксама возычкі па сьвеце ў шо-п-туры «новых расейцаў».

Ён купляў і арандаваў старыя транспартныя самалёты (у Смаленску набыў некалькі корпус самалёта, які стаяў на пастамэнтце перад вайсковым вучылішчам у якасьці помніка), АНы і ІЛы, якія рамантаваў і адпраўляў у далёкія рэйсы. Першыя тры купіў у 1992 г. за 120 тысяч даляраў. Адкуль узяў грошы? «У тых часы дастаць грошы не было вялікай праблемай», — казаў ён «Нью-Ёрк таймс».

Неўзабаве Бутавы самалёты ляталі галоўным чынам у Шарджу, што ў Аб'яднаных Арабскіх Эміратах, — адзін з найважнейшых перавалачных пунктаў паміж Азіяй, Афрыкай і Эўропай, расказваў ён сам у тым жа інтэрвію.

Спраўдзілі капітал Бут скалаціў, аднак, на гандлі кветкамі, якія ён вазіў з Паўднёвай Афрыкі ў краіны Пэрсьдэзкага заліва (50-разовы выйгрыш), і замарожанымі кураняты, імпартаванымі таксама з ІІАР (дзе ва ўлюбёным для кантрабандыстаў і наёмнікаў горадзе Пітэрсбургу на поўначы краіны пабудоваў халадзільнік і размясьціў яго на тадышнім аэрадроме) у Нігерыю (дзесьцікратны прыбытак).

У сярэдзіне 90-х ён меў ужо сотню самалётаў, што належалі некалькім дзясяткам фірмаў, якія ён

няспынна адкрываў і закрываў, змяняў іх назвы і сядзібы. Ён дзейнічаў на чатырох кантынэнтах і меў пад кантрам тысячы чалавек. Сьваім пільтам плаціў па 5—6 тысяч далараў у месяц, што для жыхароў Буты было астраманічнай сумай. Нічога дзіўнага, што месца ў яго шквалі найлепшыя пільты колішняй Савецкай Арміі. За рызыкаўны рэйсы Бут плаціў нават да 10 тысяч далараў. Некалькі самалётаў разбіліся ў Афрыцы, сама меней два былі збыты.

Нітрохі не зьбягнэжаны гэтым, Бут марыў, аднак, пра магутныя паветраныя пасажырскія і грузавыя лініі, якія апырзвалі б Азію і Афрыку. Ён браў на борт любы тавар, у тым ліку і зброю. Казаў, што ні для яго, ні для ягоных пільтаў ня мае значэньня, што перавозіць, абы атрымаць у месцы прызначэньня належную плату. «Шмат хто спрабаваў рабіць тое самае, што і Бут, але ён вылучаўся размахам і рапучасьцю. Ніхто не працаваў у такім маштабе, як ён, і ніхто ня быў такі беспрывішчовым», — расказваў «Лос-Анджэлас таймс» ананімны амэрыканскі чыноўнік.

Захпляўся і ўзбройваў

Бут пастаўляў зброю ўсім — як урадам, так і партызанам, якія хацелі скінуць гэтыя ўрады. Ён спэцыялізаваўся на пастаўках зброі ў краіны, на якія пашыралася міжнароднае эмбарга. Такі гандаль павышанай ступені рызыкай аказваўся сапраўднай залатой жылай. «Забароненым» кліентам Бут мог прадаваць зброю намога даражэй, чым «легальным».

Сьпяраў ён вазіў зброю на Балканы, потым засяродзіўся на Афрыцы. Перанёс свой бізнэс у Астэндэ на поўначы Бельгіі з прычыны лібэральных законаў гэтага ўлюбёнага гораду ўсіх кантрабандыстаў (гэтым шляхам, між іншым, транспартавалася зброя падчас амэрыканскай апэрацыі «Іран-контрас» у канцы 80-х). Бутавы самалёты кружылі цяпер паміж Браціславай ды Бургасам з аднаго боку і Астэндэ — з другога, адкуль, напоўненыя скрынямі з амуніцыяй, вінтаўкамі, мінамётнамі, гранатамі і нават верталётамі, адпраўляліся ў Афрыку. Забясьпечаныя фальшывымі дакумэнтамі, перавозчыкі прызямляліся ў Эгіпце, Дзьвібуці, Зымбабвэ ці Тога, дзе тавар тут жа перагружаўся ў іншыя самалёты, а тыя прызямляліся ўжо на таемных аэрадромах у джунглях ці саване.

Атрымальнікамі Бутавых паставак былі перш за ўсё правадары

Лібіі, Буркіна-Фасо і Лібэрыі Муамар Кадафі, Блез Кампаарэ і Чарльз Тэйлар, якія падтрымлівалі ў канцы 90-х міжэцныя арміі ў самых розных краінах Заходняй Афрыкі, каб прыбраць да рук іх багацьці (гэта пры іх спрыянні ўспыхнулі ці дагэтуль працягваюцца войны ў Сьера-Леоне, Лібэрыі, Гвінэі, Кот-д'Івуар, Гамбіі, Сэнэгалі, Гвінэі-Бісаў). Бут патрабаваў расплачвацца наяўнымі грашыма і алмазамі, якія перапраўляў у Антвэрпэн.

Ён забясьпечваў збройні таксама паўстанцаў з УНІТА з Анголы, дый амаль усе арміі, якія бралі ўдзел ў барбарскім вайне ў раёне афрыканскіх Вялікіх Азэр, што цягнулася з пачатку 90-х, а таксама ў Судане і Ўгандзе. Служыў усім, хто меў грошы. Вазіў на сваіх самалётах прэзыдэнтаў і мясціні-каў. Пастаўляў зброю для Мабуту, дыктатара Заіру, але ўзбройваў і паўстанцаў, якія ўзьялі ўзброены бунт супраць яго ў джунглях Кісангані і над возерам Ківу. З адным з правадароў паўстаньня, Жан-П'ерам Бомбам (сёньня віцэ-прэзыдэнт Конга-Кіншасы), Бут нават пасябраваў і езьдзіў на паляваньне.

Ён перапраўляў зброю экстрэмістам хуты з Руанды. Аднак у 1994 г. вазіў у тую ж Руанду французскіх паветраных дэсантнікаў ды байноў Замежнага легіёну, якія мелі на мэце пакласьці канец кровапраліцьцю. У інтэрвію для «Нью-Ёрк таймс» ён прызнаваўся яшчэ ў перавозцы міратворчых сіл ААН у Самалі, Сьера-Леоне і Ўсходнім Тымор. «Спачатку дапамагаў забіваць, а потым зьяўляўся як добры самарыянін. Зарабляў двойчы», — казаў «Лос-Анджэлас таймс» амэрыканскі дыпламат.

Гэта Бут пачынуў Кадафі самалёт, на якім вярнуўся зь Філіпіну у Трыпалі шасьцёра эўрапейскіх заложнікаў, выкрадзеных групойкай мусульманскіх фанаткаў «Абу-Саяд» (свабоду для іх вытаргавалі асабіста лібійскі кіраўнік).

Расейскі гандляр збройі выхваліўся таксама шчодрым ахвяраваньнямі, якія ён рабіў ЮНІСЭФ, а «Лос-Анджэлас таймс» апісала гісторыю расейскага взысьпэдэца Ўладзіслава Кетава, які, вандруючы вакол сьвету, натрапіў на Буту ў Шарджы. Уражаны Бут купіў яму зваротны білет да Масквы і падарыў 50 тысяч далараў. Калі ўдзячны Кетаў прапанаваў вывесіць на сваім взысьпэдэце лягатып фірмы Буты, той адмовіўся: «Фірме не патрэбён розгалас».

Ён жыў як цар. Набыў апартаменты ў дарагім раёне Масквы, дамы

на атлянтычным узьбярэжжы пад Астэндэ, у ПАР і Шарджы; езьдзіў на шыкоўных аўтамабілях.

Пераслед на паперы

Амэрыканская і брытанская выведкі, якія ў 1999 г. вырашылі бліжэй пазнаёміцца з Бутам, улетку 2000 г. абвясцілі яго найбуйнейшым і найнебасьпечнейшым гандляром збройі ў Афрыцы, на Блізкім Усходзе і ў Цэнтральнай Азіі. «Усюды ён прыклаў руку», — апавядала «Нью-Ёрк таймс» Гейл Сьміт з Рады нацыянальнай бяспекі ЗША. — Ён быў гэнём разбурэньня. Скорзь, дзе мы спрабавалі ўсталяваць мір, ён сеяў зьнішчэньне і вайну».

Амэрыканцы прызналі Буту чалавекам, які пагражае сусьветнай бясьпечыні, і паставілі прыжучыць яго. Заадно і для таго, каб даць урок падобным да яго.

Арганізацыя Аб'яднаных Нацый згадала яго ў сваіх рэзалюцыях як падбурхорніка вайны. Брытанскі дыпламат назваў яго ў парламэнтае «гандляром сьмерцю». Хутка, аднак, Бутавы пераследзілі зразу-мелі сваё бясьпечылі. Бо гандлю збройі не забараняе ніводзін закон. Рэакмэндзіўшы, а зусім не загадам, зьяўляюцца і эмбарга, які накладвае ААН і якія, зрэшты, бяскошчэ парушаюцца.

Яшчэ горш — урады заможных дзяржаў, якія на словах асуджаюць ваенныя зьлачыствы, што ўчыняюцца разнастайнымі крывавамі рэжымамі і паўстанцкімі войскамі, маўчаць, калі паўстае пытаньне аб забароне гандлю збройі. Відаль, падзяляючы меркаваньне Буты, які ў інтэрвію «Нью-Ёрк таймс» казаў, што забіваюць не вінтоўкі, а людзі.

У 1996 г. 33 дзяржавы НАТО і былога СССР абавязвалі абмежаваць і больш строга кантраляваць гандаль звычайнымі ўзбраеньнямі. Абьяненні засталіся на паперы. У 1998 г. Амэрыка спрабавала пераканаш Эўропу абмежаваць гандаль збройі — але яе рэкамэндцыі адрэчылі краіны, якія маюць з гэтай працэдуры асаблівую выгаду, — Расея, амаль усе дзяржавы Ўсходняй Эўропы, Гішпанія, Партугалія і Бельгія.

Ня маючы магчымасьці пераследаваць Віктара Буту за гандаль збройі, як і за якое-небудзь зьлачыства, здзейсьненае на тэрыторыі ЗША, амэрыканцы вырашылі прынамсі ўскладніць яму жыцьцё. На іх просьбу спачатку Бельгія аб явіла яго ў вышук — нават не за гандаль збройі, а за кантрабанду алмазаў і

адмываньне грошай. Потым прыклад Бельгіі пераняла ПАР. Бут схаваўся ў Аб'яднаных Арабскіх Эміратах, дзе яму аказваў пратэцыю наперсьнік самога эміра.

Пагандлюем з «Аль-Каідай»

У лютым 2002 г. здавалася, што Бутавы зорка няўхільна згасае. «Вашынгтон пост» і «Лос-Анджэлас таймс» засьведчылі, што Бут прадаваў зброю аўганскім талібам, а з тэрарыстамі з «Аль-Каіды» супрацоўнічаў пры кантрабандзе алмазаў з Афрыкі. Калі ж амэрыканцы прыйшлі ў Аўганістан, ён дапамог «Аль-Каідзе» вывезці яе маёмасьць у Судан.

Падобныя дзеянні маглі азнаваць для Буты толькі прысуд. Пасля атак на Сусьветны гандлёвы цэнтар і Пэнтэгон 11 верасьня 2001 г. амэрыканцы ня мелі літасьці да людзей, якія супрацоўнічалі з «Аль-Каідай».

Бут прадаваў зброю ў Аўганістан з сярэдзіны 90-х, калі тамтэйшы ўрад былых маджахедаў на чале з Бурханудзінам Рабانی і Ахмадам Шахам Масудам адбіваў атакі талібаў. У размове зь «Нью-Ёрк таймс» Бут прызнаваў, што дапамагаў Масуду, бо яму імпанавалі яго замаганьне, незалежнасьць і выключная пацівасьць. Ён вазіў яму самалётамы зброю таксама таму, што яго аб гэтым папрасіла Расея, якая сама ўзбройваць Масуду не хацела (імкнулася захаваць выгляд бестаронасьці ў аўганскай вайне) і не магла (Аўганістан як краіна, ахопленая вайной, быў абкладзены ААНускім эмбарга). Дый Масуд, які ў 80-х змагаўся з пэцай Савецкай Арміяй, ня мог псаваць сваёй рэпутацыі, адкрыта прымаючы дапамогу ад Крамля.

Летам 1995 г. талібы высачылі ў небе і прымусілі прызямліцца ў Кандагару Буту самалёт са збройі для Масуды. Праз год пасля працяглага тэаргоў (сам Бут некалькі разоў лятаў у Кандагар) самалёт разам з камандай зь сямі чалавек быў вызвалены. Паводле афіцыйнай вэрсіі, пільтам удалося ўзяць у палон варту, падняць самалёт у паветра і тут жа, каб пазьбегнуць пагоні, бясьпечна адляцець у Шарджу. «І вы сапраўды ў гэты паверылі? Сапраўды лічыце, што можна вось так усючыць у самалёт, які год стаіць на прыколе, і проста паляцець? — пытаў Бут у размове з карэспандэнтам «Нью-Ёрк таймс». — Ніхто з Кандагару не ўцякаў. Іх вызвалілі». Хто? Гэтага ён ужо не сказаў.

Неўзабаве пасля «ўцэкаў» Бутавы самалёт з палону талібаў расейцы пачаў працаваць на іх. Хоць талібы занялі сталіцу краіны — Кабул (у 1996 г.), сьвет ня толькі не прызнаў іх законнымі ўладарамі, але і абвясціў выгнаннікамі, палічэнікамі тэрарыстаў Усамы бэн Ладэна. Ізьяваньня, яны мелі патрэбу ва ўсім — зброі, амуніцыі, паліве, запчастках, харчаваньні, леках, будматэрыялах. Аб усім гэтым паклапаціўся Віктар Бут. Дзякуючы Бутавым пастаўкам ужо ў 1999 г. талібы і арабскія наёмнікі з «Аль-Каіды» зганалі Масуду ў цысьніны Гіндукушу.

Я толькі важу тавары

«Калі я пачнуўся 11 верасьня 2001 г., я ведаў, што буду абвешчаны найвялікшым ворагам, другім пасля Усамы бэн Ладэна, — казаў ён «Нью-Ёрк таймс». — Усё гэта, аднак, куды больш складана».

Пасля 11 верасьня ён пакінуў Шарджу. Зьнік. Зьявіўся зноў у лютым 2002 г. — якраз тады, афіцый-

на ўжо вышукваны ў Расеі, ён выступіў на радыёстанцыі «Рэха Масквы», павясціўшы слухачоў. І зноў ён скрозь зямлю пратэцыю наперсьнік самога эміра.

Расейцы дагэтуль ня высветлілі, як Бут, якога шукалі па ўсім сьвеце, уехаў у 2002 г. у Расею і заставаўся там так доўга. У інтэрвію ён глумачыў, што ня мае нічога супольнага з нелегальным гандлем збройі — ён «напросто перавозіць тавары».

Расейскія вайсковыя экспэртэры сьцьвярджалі, аднак, што пры некаторых апэрацыях Бут карыстаўся дапамогай расейскіх спэцслужбаў. «Амаль усе спэцслужбы ангажаваны ў невідавочны камбінацыі з гандлем збройі ці яе перапраўкай, — каза «Газэце выбарчай» экспэрт, які папраўсіў не называць яго імя, бо «ў гэтай справе адно сказанае лішняе слова часам можа быць апошнім словам». — На тэрыторыі былога СССР, дзе няма цывільнага кантролю над сьваімі структурамі, афіцэры часта робяць гэта без чыго-небудзь ведама. Бут, відаль, дзейнічаў такім самым чынам».

Адчапіцца із сваім чорным сьпісам

Згодна зь «Нью-Ёрк таймс», ужо ў верасьні 2002 г. Кандаліза Райс, дарадчыца прэзыдэнта ЗША па пытаньнях нацыянальнай бяспекі, гаварыла сваім падначаленым не разглядаць «справу Буты» як прырытэтную — маўляў, яна вымагае дыпламатычных рашэньняў. Амэрыка больш не націскала на Маскву ні ў справе выдачы Буты, ні ў справе гандлю збройі. «Расея зрабілася занадта важным сьпэцыянкам у глянцэальнай вайне з тэрарыстамі, каб праз Буту рызыкаваць дружбаў зь ёй», — напісаў Джон Данішўскі, маскоўскі карэспандэнт «Лос-Анджэлас таймс».

У сярэдзіне траўня 2004 г. «Файнэншэл таймс» паведаміла, што амэрыканцы пераканалі англічан не дамагацца занясьня Бутавыга прэзыдэнта ў чорны сьпіс падбурхорніка вайны ў Заходняй Афрыцы, пасля чаго давялося б замарозіць банкіўскі рахунок расейца. «Гэта брыдка. Калі такія, як Бут, будуць заставацца беспакананымі, мы ніколі не ўстаёмом міру ў Заходняй Афрыцы, — сказаў «Файнэншэл таймс» расчараваны заходні дыпламат з камісіі па санкцыях. Ананімны супрацоўнік ААН, у сваю чаргу, паведаміў газэце, што амэрыканцы берагуць Буты, бо «выкарыстоўваюць яго і ягоныя самалёты ў Іраку».

«Некалькі тыдняў таму да мяне сапраўды дайшлі весткі, што Бут супрацоўнічае з амэрыканцамі ў Іраку, — гаворыць «Газэце выбарчай» Урслан Пухаў, дырэктар маскоўскага Цэнтру аналізу стратэгіі і тэхналёгіяў, які займаецца маніторынгам рынку зброі. — Што ж, можна дваіста з маральнага пункту гледжаньня ацэньваць тое, што Бут, да нядаўняга часу пераследаваны ў сьвеце за гандаль збройі, сёньня працуе на амэрыканцаў, узамен здабываючы сабе беспакананасьць. З другога боку, аднак, — працягвае Пухаў, — я жадаў бы, каб такія людзі, як Бут, дзейнічалі пад кантролем дзяржавы. Гэта, зрэшты, датычыць ня толькі гандляроў збройі, але і былых спэцінаўцаў, разьведчыкаў, супрацоўнікаў спэцслужбаў. Можна, дзякуючы супрацоўніцтву з амэрыканцамі Бут адмовіцца ад іншых сваіх падарных інтарэсаў. І гэта будзе на карысьць усім».

Вайцех Ягелскі,
Марцін Вайцяхоўскі

...і за работай — на аэрадроме ў Конга.

Наша песня больш ня плача

15-е
«Басовішча»
адкрылася
купалаўскаю
«Малітваю»
за Беларусь

Яна хрыпіць і рыкае, пад перагружаныя гітары яна зрываецца на шалёны крык

Працяг са старонкі 1.

Гэта не public relations, а сапраўдная любоў да сваіх слухачоў. Нават да польскіх мытнікаў, якія старанна параўноўвалі фоткі ў іх пашпартах з аплеценымі гродзкімі рознакаляровых косак тварамі.

Я з хлопцамі з «Тарпача» нажрабміўся ашчэ ў аўтобусе, па дарозе да Гарадку. Спачатку пілі па чарзе з нязручнага плястыку з-пад гітарту, але потым выменялі на кілбасу аднаразовыя кубачкі ў гурту «Son-savago».

Пара музычных аўтобусаў ехала хутка і весела, у адным — канкурсанты, у іншым — госьці. За Слонімам заблукалі ў тумане. Адрозніваць іх было нязручна: «Два аўтобусы зь беларускімі музыкамі згубліліся па дарозе на фэст «Басовішча 2004». Пошукі выніку не далі».

Праз мяжу не пусьцілі бубнача гурту «Black Sugar». Той думаў, што яго былі дэпартавалі з Польшчы на два гады, а яго дэпартавалі на тры. Але «Black Sugar» здолеў ня проста выступіць, а адкрыць 15-е «Басовішча» кавэр-вэрсіяй песняроўскай «Малітвы» на верш Купалы.

Кавалак лесу пад Гарадком быў адмыслова агароджаны пад фэст. Ахоўнікі па пэрэмэтры агароджы па-сяброўску тлумачылі, чаму ля канцэртнай пляцоўкі нельга ўжываць піва. Вялікі экран дубляваў тое, што рабілася на сцэне. А пасярод лесу кукламі стаялі бягпрыбіральні — зўрапейскі шок для тых, хто пабываў на найбуйнейшым беларускім рок-фэсьце ўпершыню.

Фэст пачаўся «вольнай сцэнай» — паказальнымі выступамі гуртоў, чыё майстэрства адпавядае ўзроўню, але не фармату «Басовішча». Гэта была цікавая спроба зазірнуць у будучыню фэсту, прадказаць яго разьвіцьцё.

Пасля «Black Sugar» былі «Crack» і «In Extremis» — польскі панк-мэтэд, бессэнсоўны і бязлі-

тасны. Адтулінай сталіся менскія «The Jitters», што выконвалі рамантычны рок па-ангельску.

Самас цікавае на «Басовішчы» адбылося паміж «вольнай сцэнай» і конкурсам, увечары 23-га, калі на сцэне пачалі зьяўляцца госьці. Бо выступалі гурты, якіх — у адрозьненне ад хедлайнараў з «NRM» ці псыхадэлічных экспэримэнтараў з «Judy 4», пакінутых на ранак 26-га, — мала дзе пацуеш.

Гурт «Indigo» запрашэньне на сёлетняе «Басовішча» адзначыў нарэшце запісаным альбомам — узнагародай за перамогу на мінулым. У новых песнях першабытная магутнасьць галасу Русі спалучаецца з ірваным рытмам аранжыровак.

З маладняку на фоне «Indigo» не згубілася толькі познаньская «Гі-четра» — гурт, у рэпэртуары якога, акрамя польскіх, ёсьць яшчэ і песні на беларускай мове. Берасьцейская «Сьцяна» не прагучала празь няўдала адстроены гук — у тым ліку й «Вясны.ру», якую ўсе гатовыя былі слухаць у любой якасьці. Бярозаўскі «Б:Н» замарыў аднастайнасьцю, тым больш што ўсе ўжо чакалі зорную «Rimu» й «Нэйра Дзюбель». На іх а другой ночы і скончыўся першы дзень фэсту.

Конкурсная праграма «Басовішча» цікавіла ня ўсіх, таму прайшла пры напайдуштых лавах. Адкрываў конкурс «Tesaurus». Дасьведчаныя людзі прагназавалі яму як мінімум перамогу. Аднак у адсутнасьці галоўнага лабіста хрысьціянскіх выканаўцаў, журналіста Вітаўта Мартынкі, якога празь мяжу не пусьцілі з нагоды хуткага юбілею (сорак пяць, сорак пяць, пашпарт трэба зноў мяняць), «Tesaurus» нічога ня выйграў.

Гарадоцкі гурт «5 set 5» спадзяваўся на дапамогу родных сьценаў — дарма! У іх музыцы былі цікавыя ўсходнія забабончыкі, але яна засталася ўсё тым жа hard-core (адбітак густаў Корана й Памідорава,

Святлана Сугака, вакалістка гурту «Тарпач», працуе тэхнічным рэдактарам у часопісе для беларускіх фэрмэраў «Сейбіт». «Басовішча» скарыла з другога разу.

які адбіралі канкурсантаў?).

Адрозную праграму падаравалі глядачам музыкі з «Тахі», аднак іх цяжкія мілагучныя баляды з насычаным клявішным фонам час ад часу зьбіліся на рубілава. «Тахі» ўсё ж такі не паехала з Польшчы без прызоў: гітарыстка Насьяна Зубрыла атрымала падарунак — музычны інструмэнт ад крамы «Allegro». Журы нейкім чынам дазналася, што Насьяна грае на пазычнай гітары.

Нарэшце, «Тарпач». Асноўнае пытаньне — ці не перашкодзіць Сьвэце сьпяваць пірэнг у губе? Аказалася, Сьвэта не зьбіралася сьпяваць. Яна крычала, тупала, скакала... Грымоты punk-core схавалі ад слухачоў ня толькі словы, але й

партыю сола-гітары... Нечакана недзе завывла аўтасыгналізацыя...

«Тарпач» атрымаў галоўны прыз — права на запіс уласнага альбому на студыі «Radio Białystok». Цікава, што для бубнача Аляксея Яфрэменка гэта ўжо другая перамога на «Басовішчы»: першы раз быў з «Partyzone» (дзе яны, тыя ляўрэаты?) два гады таму.

Музычнага крытыка Зьмітра Падбярэскага выступы канкурсантаў ня надта парадвалі, бо назіралася стыльваа аднастайнасьць: музыка зводзілася да двух стыльвых напрамкаў — цяжкі кор і тое, што называюць «індэпендэнт». «Я так і не пацую ў праграме ніводнага добрага сола на гітары». Сярод выступоўцаў ён вылу-

чае «Таксі» і «Сонцаварот». На думку Падбярэскага, каб узровень канкурсантаў не зьніжаўся, можна было б пашырыць стыльваа рамкі «Басовішча» — каб у Гарадку гучалі і блюз, і поп-рок.

Ёсьць знак часу ў тым, што Музыка Маладой Беларусі гучыць сярод беластоцкага лесу. «Басовішча» засталася адзіным фэстам, падчас якога ў маладых музыкаў ёсьць магчымасьць прадэманстраваць сваё майстэрства, а ў маладых глядачоў — магчымасьць скласьці ўяўленьне пра найлепшае ў сучаснай айчынай музыцы. Еднасьць тысячаў людзей вакол беларускай музыкі і ёсьць фэномэнам «Басовішча».

Павал Сьвярдлоў,
Гарадок—Менск

Ня трапіла

Дзякуючы супольнаму клопату беларускага ды польскага кіраўніцтваў «Басовішча» пачынаецца ня зь першага паваленага намету ды стону струны, а з катаваньняў у чарзе па візу, дзе пануе атмасфэра роўнасьці ды здаровых рынкавых адносінаў. Той, хто пагарджае гэтым першым прывячэньнем у паходнікі, за 20 дэляраў набудзе давол на ўцёкі з Радзімы ў дагледжанае пані, якая нелегальна ашываецца побач.

Па атрыманыні жаданае налелкі колькі дзён прамільгнуць у эйфарыі збору. Асабліва пашчасьціць, калі шлях — не на рыпучым аўтобуску зь Менску, а аўтастопам (аўтастопам, як кажучы змаксальнасьць месьцічы) з Горадні, і ты тупаеш да мяжы разам зь лідэрам мясцовае недабітае апазыцыі панам Мялешкам (які паводле міхельсонскай традыцыі валачэ празь мяжу торбу дыскаў ды ўсьмешліваю супрацоўніцу). Пасля — аплата «экалягчнага збору» («4500 з мызы»). На пытаньне «завошта»

страхоўшык па-баброўніцку ляканічна ўцягвае у сябе паветра й пацскае плячыма. Знаходзім суворара кіроўцу, які згаджаецца перавезьці адвязаных падшпаркаў праз мытню. Са скрываўленымі сэрцамі кідаем дрыны для намету, якія пёрлі аж з Горадні. Зрэшты, яны сваю справу зрабілі: па дарозе ў нас двойчы правяралі паперы ўмерана гэчэныя зомбі. Потым па рацыі перадалі: дурняў з дрынамі не чапаць. У адваротным кірунку цягнуцца шэрагі прыпанкаваных басоўшыкаў, якіх не пусьціць празь недахоп грошай на прахытак.

І ўжо на польскай мяжы, калі ў пашпарце стаць пячатка, а ў колькіх кроках — варожаа капіталістычная краіна, кампугтар высьвятляе, што на Басы я маю права ехаць толькі ў жніўні месяцы, бо так напісана ў візе. Цётхна-кампугтар выпісвае афіцыйную паперу ды заварочвае на Радзіму пад высокапартыятчыныя энкі. Гэткім абломом завяршаецца чарговы залёт Болчакі.

У адваротным выпадку я б распавядаў пра

хрупаньне падабранай на сьметніку каўбасы з жывымі панкамі, казі пра страшных скіноў, жалобу з нагоды адсутнасьці Касі Камоцкай. Гарланьне: «Крама» — наша мама, а «Ulis» — рулез» (вар. — «наша ўсё»). Адвязаныя скокі (згадваеш погляд маралісты на Купальне: «Бясойскія пляскі. Отрама асквярненьне, дэвам растленьне»). Памідораў, які чапляецца за мікрафона, каб ня гэпнуцца. Заціснутыя арганізатарамі традыцыйныя значкі (замест іх — пячатка на руцэ). Асыміляваныя беларусы ды абеларушаныя палякі («Заё.ішча!») сымбалічна льяюць кактэйль «Бел-польскае паяднаньне» (нашая гарэлка ды іхнае чарніла). Фатаздымкі ранішняга поля бойкі, водар перагару ды драматычныя ўспаміны (ці ня менш драматычная амэзія) застаюцца да наступнага Басовішча.

Да спатканьня на негасьцінай польскай зямлі, панове!

Болчак

Інтэграцыя. Без гістэрыі

Андрэй Кузьменка, лідэр папулярнага кіеўскага гурту «Скрыбін», возьме ўдзел у «Крамбамбулі». Андрэй даў згоду праспяваць з Вольскім песняю «Суседзі».

«Скрыбін» дзіямі мусіць прыехаць у Менск для запісу. Як сказаў Кузьма, «до Вольскаго іду після 18-го», хоць гурт цяпер і звышзагружаны канцэртнымі выступленьнямі. «Скрыбін», які нядаўна адсвяткаваў сваё 15-годзьдзе, перад выездам у Менск даў два выступы ў Партугаліі, а адразу пасля на сядзе на гастролі ў Амерыку.

Народны Скрыпка і «Краіна мрій»

А тым часам Алег Скрыпка, які ў свой час ад удзелу ў «Крамбамбулі» адмовіўся, бо «бачыў сябе ў рэчышчы аўтэнтычнага этнічнага мастацтва»,

стаўся ініцыятарам найбуйнейшага ў славянскім сьвеце фольк-фесту «Краіна мрій» (такую ж назву мае адзін з першых альбомаў «ВВ»). У мінулыя выходныя ў Кіеве на Пецым полі адбывалася пазбаўленае аналягаў як па маштабах, так і па канцэпцыі дзейства, у якім бралі ўдзел найлепшыя прадстаўнікі украінскага фольк-мастацтва і каля двух дзясяткаў запрошаных з паўтара дзясяткаў краін — сярод іх і наш «Палац».

Сьвята праходзіла ў выглядзе народнага гуляння-кірмашу: усе ахвотныя цягам некалькіх дзён маглі развучваць народныя песні, танцы пад жывое музычнае суправаджэньне. Ладную частку

плошчы займалі «майстэрні» — кавалі, разьбяры, ткачы, майстры плячэньня з лазы, вышываньня, вырабу старажытных музычных інструмэнтаў.

А ўвечары на адмысловых сцэнах гучалі этна-джаз, этнарок, сучасны раманс. З гаспадароў былі сам Скрыпка, народная артыстка Ўкраіны Ніна Матвіенка, «Мандры», з гасьцей — малдаўскі «Здоб шы Здуб» (удзел якога ў «Крамбамбулі» прынесца на будучыню), чэкі «Sankisou» і фінскі «Sprontaani Viite».

На пытаньне «Навошта гэта Вам?» галоўны ініцыятар фесту Алег Скрыпка, які зьяўляецца адначасова і фронтманам украінскага року, адказаў сэнтымэнтальна: «У юнацтве ўсе мы касмапаліты, а потым усё адно вяртаемся дамоў...».

Уражае пералік спонсараў канцэрту — зь дзясятка аргані-

Алег Скрыпка (у цэнтры) з ансамблем «Галічына» і фольк-гуртам «Божычы».

Лідэр «Скрыбіну» Кузьма запіша «Суседзі» з Вольскім.

зацыў, дзяржаўных, грамадзкіх і прыватных: Брытанская Рада, амбасада Фінляндый ва Ўкраіне, Чэскі культурніцкі цэнтар і нават адно дзіцячае выдавецтва... Цяжка ўявіць сабе такое цяпер у Беларусі — нават калі б і знайшоўся такі зьвязаны ініцыятар і арганізатар. Застаецца парадавацца за суседзяў і пакуль што задалоўціцца чарговым «Славянскім базарам».

Алесь Квіткewіч

ПАЛЯРОІД

Сустрэча на Дзімітрава, 3

Алесь Шатэрнік

Мне часам мроіліся ледзь чутныя галасы, і гукі менскіх муроў вабілі сваёй настальгічнай цішынёй мастацкіх майстэрняў, коцішняга двухпавярховага будынку — былой сынагогі, што выспай узвышалася ў суквецці бэзу і яблынь у старым Ракаўскім прадмесці. Сьцішаліся ў прасторы, сплывалі ў часе...

Шматпакутны дамок, што прыляпіўся на руху Шпалернай і былой Вялікай Татарскай... Хто толькі не перабываў у гэтым дамку, хто толькі не пісаў аб ім, не бараніў яго.

Мая ранішняя вандроўка ў нядзелю на ровары прывяла мяне ў гэтае месца, дзе я правёў два дзясяткі сваіх гадоў. Тутака нарадзіліся мае «Рагнеда» і «Гусоўскі», «Дунін-Марцінкевіч» і «Сыракомля», «Колас-настаўнік» і «Максім Багдановіч». Тутака бывалі ў маёй скульптурнай майстэрні Ўладзімер Караткевіч, Васіль Быкаў.

- Герасімаўна жыве ў гаражы, бо
- збудаваньня для элітных жылцоў
- кватэры каштуюць дорага і дом да
- канца не заселены, таму ёсьць
- магчымасьць некаторы час вось так
- праіснаваць.

Зянон Пазыняк праводзіў тут першыя сходы Народнага Фронту...

Мінула чатыры гады, як пераехаў я ў новую майстэрню, а на Дзімітрава амаль што і ня быў... Старажытны будынак знесьлі, а на яго месцы паўстаў псэўдасэкрыйны чатырохпавярховы гмах зь вялікай шпальдай, на якой буйнымі літарамі пазначана, што гэта «Дзімітрава, 3».

Днямі на радзь «Свабода» чуў Валерыю Навадворскую, якая прыгадала арыгінальны погляд на паводзін людзей у дачыненні да ўлад. Што часам людзі сябе паводзяць як «цуцкі»: сабака — той можа агрызнунца ці нават укусьці, калі яго крыйдзіць, а ў «цуцка» паводзіны вядомыя — «паводзіць сябе як цуцку»; так часам і людзі — як у нас, так і ў Расіі: улада будзе здэкавацца, а мы застаёмся «цуцкамі».

Прыгадаваў гэта таму, што, павольна набліжаючыся на ровары да знакамітага месца на Дзімітрава, 3, заўважыў двух сабак; няўжо, думваю, зараз убачу Герасімаўну, якую выслялі з гэтых мясцін, а яна патрабавала сваё: «Тутака пражыла паўвеку і ў іншае месца адсюль не пасуду!»

А хто ж будзе слухаць яе, ахвяру апошняй вайны, бацькі якой загінулі ў партызанскай, якая адпрацавала ў пральні 40 гадоў, засталася адна, адмовілася ад

пэнсіі, патрабуючы свайго, не хацела перабрацца ў спальныя мікрараёны, так і зьвязала свой лёс, сваё жыццё з гэтым раёнам і гэтымі сабачкамі. Усе гады, пакуль зьнішчалася старажытнае Ракаўскае прадмесце, Герасімаўна перабралася з аднаго ўцалелага дамка ў другі разам са сваімі сабачкамі. Некалькі год, амаль зь дзесяці, насупраць маёй майстэрні, вокны ў вокны, яна пражыла з чалавекам трагічнага лёсу — Аляксандрам Жаданам.

На мяжы 70—80-х раіцаў я дамоў №7 можна было заўважыць цікавага прыгожага чалавеча з барадою, які халдзіў на Машэрава па газэты ў суправаджэньні сабакі-павадыра Джэка. Зрок у Жадана быў амаль страчаны, тым ня менш, празь вялізныя акулеры ён даведваўся аб апошніх навінах. Зрок страціў Апанасавіч не ад квароб, ад канатавняў у кадобіцкіх засьценках. Набліжаліся часы перабудовы, і больш за іншых, як ніхто ён гэта адчуваў...

Апанасавіч памёр раніцай у двары нашых майстэрняў, Джэка і яшчэ пару сабак, Зору і Мілечку, злавлілі сабакаловы... а Герасімаўна, калі зламалі дом №7, перабралася ў наш будынак, адкуль мы пацыху пераяждзілі ў новыя майстэрні.

Ужо былі адключаны і электрычнасьць, і ацяпленьне, і вада — залішне гаварыць, што нас папросту выжывалі. Яшчэ некаторы час гістарычны будынак імкнуўся ўратаваць. Якаў Гутман зладзіў пару мітынгаў, ад гэта не дапамагло.

І апошнім чалавекам у гэтым апошнім доме заставаўся яна — Герасімаўна (Настасья Герасімаўна Ўласевіч), якую я і не спадзяваўся ўжо ўбачыць... І вось — такая сустрэча!

Аказалася, яна жыве... у гаражы, бо збудаваньня для элітных жылцоў гэтага дому кватэры каштуюць дорага і дом да канца не заселены, таму ёсьць яшчэ магчымасьць некаторы час вось так праіснаваць.

Тым часам да нас падбег шыкоўны чорны рызнішнаўтэр, адзін з уратаваных Герасімаўнай... Да яго кінулася пара цуцкаў, ласкава віхляючы хвосцікамі, і ён годна пакрочыў зь ім і ў расчыненыя дзьверы гаража.

Дом на Дзімітрава, 3. Малюнак аўтара.

ДЫСКАГРАФІЯ

Zdob si Zdub. — «450 de oi». CD-Land Records. 2004

450 авечак

Новы альбом «450 авечак» кішынёўскага «Zdob si Zdub» беларускага слухача можа зацікавіць хоць бы тым, што ня выключаны ў далейшым і ўдзел малдаванаў — усьлед за ўкраінцамі — у «Крамбамбулі».

«450 авечак. Для чабана — гэта 245 дзён адзіноты. Для ваўка — 450 вярэраў. Для васымі сабак — 450 аб'ектаў, якія трэба пільнаваць. Для тых, хто шукае, — 450 званочкаў. Для тых, хто знайшоў, — 900 ваць, што глядзяць з замілаваньнем. Для тых, хто грас, — 900 вушэй, што слухаюць мэдалью флуэра. Для тых, хто стрэжэ поўсьць, — 9000 пар шкарпэтак, коўдраў і швэдраў. Для зямлі — некалькі стаптаных лугоў. Для душы — 450 астральных кантактаў. Для космасу — 450 боскіх стварэньняў. Для вас — 450 кіляграмаў брынзы. Для нас — 10 песень і адзін альбом. Слухай 450 авечак!»

АК

Шыльды Руска й Масьленьнікава

У Менску неўзабаве маюць зьявіцца дзьве новыя памятныя шыльды. Да 25 лістапада павіна быць усталяваная шыльда паэту-песьніку Аладу Руска (пр.Скарыны, 43), аўтару песняў «Бывайце здаровы», «Не за вочы чорныя», «Толькі з табою». Будзе ўшанаваана таксама памяць Паўла Масьленьнікава (вул. Сурганова, 44), мастака-пэўжажыста, а між іншым аўтара карціны «Вызваленьне Магілёва».

«Пацёмкінская» музыка

Брытанскі гурт «Pet Shop Boys» запісаў музыку да клаські савецкага кіно — нямога фільму Сяргея Эйзенштэйна «Браняносец «Пацёмкін»» (1925). Саўндтрэк будзе запісаны сумесна з сымфанічным аркестрам Дрэздэну, 12 верасня яго зайграюць на Трафальгарскім пляцы ў Лёндане. Музыка «Pet Shop Boys» — трэцяя спроба агучыць «Пацёмкіна», стужкі, прызнанай найлепшым фільмам усіх часоў і народаў. Раней пісалі музыку Дзьмітры Шаптакоў і ды Эдмунд Майзэль.

Краўчык — 40 на сцэне

Кшыштаф Краўчык на фэстывалі ў Сопале мае адзначаць 40-годзьдзе свайго сцэнічнага жыцьця. На юбілейны канцэрт 20 жніўня, мабыць, прыедзе Горан Брэгвіч. Краўчык абяцае выканаць толькі 12 песень.

Рыбалка ў гонар Хема

105-годзьдзе Эрнэста Хемінгуэя грузінскія пісьменьнікі адзначылі рыбалкай. 32 паэты і пісьменьнікі з розных рэгіёнаў краіны рыбачылі ў гонар аповесці «Стары й мора», за якую Хем атрымаў у 1954 г. Нобэлеўскую прэмію. У юбілейнай рыбалцы ўзяў удзел і найстарэйшы грузінскі пісьменьнік Ошыя Іясэліні.

АВ; **БелаПАН, Gazeta.pl**

НОВЫЯ КНІГІ, ДАСЛАНЫЯ Ў РЕДАКЦЫЮ

Байран Дж. Дон-Жуан; Праорцтва Бэнтэ. Паэмы / Перастварыў на бел. мове У.Скарынка. — Менск: Мастацкая літаратура, 2004. — 479 с. 1500 ас.

Пасьля перакладу Дантавай «Боскай камэдыі» У.Скарынка па гарачых сьлядах перастварыў па-беларуску Байрана. Дзьве пазьмы ангельскага рамантыка ўбачылі свет у сэрыі «Скары сусьветнай літаратуры». Цана ў «Цэнтральнай кнігарні» 14070 руб.

Наша перамога: Хроніка вялікай айчынай вайны / Уклад. Кадзет М., Саламаха У. — Менск: РВУ «Літаратура і мастацтва», 2004. — 320 с.: іл. 3000 ас.

Пры падрыхтоўцы выданьня, якое адкрываецца прадмоваю Т.Бондар, выкарыстаны ўспаміны, дзёньнікі, лісты розных асоб. Друкуюцца таксама рэдкія фатаздымкі з фондаў Беларускага дзяржаўнага архіву кінафотадакumentaў. Знайшлася месца і для Васіля Быкава — пра яго ў артыкуле «Кожны дзень у разьведку» піша М.Матукоўскі.

Мой малітоўнік / Пераклад на беларускую мову пастара Мікалая Бардусева. — Lutheran Heritage Foundation, 2004.

«Усёмагутны Божа, я ўдзячны за ўсё тое, што Янка Купала і ўсе вялікія беларусы зьдзейснілі для нашай краіны. Гэта ўсё сталася толькі дзякуючы Тваёй дабрыні, мой Божа, што Ты зьбіраю наш народ, даў нам волю і даеш нам будаваць незалежную дзяржаву...» Гэтыя словы ўзяты з малітвы «На дзень нараджэньня Янкі Купалы», што разам зь іншымі малітвамі, а таксама з «Бласлававеннямі гасподнімі», «Выдатнымі разьдзеламі Старога Запавету» ды «Выдатнымі разьдзеламі Новага Запавету» зьмешчана ў гэтым пратэстанцкім малітоўніку. Сярод іншых малітваў мы знаходзім такія, як «Пасьля атрыманьня вышэйшае пасады», «Малітва беспрацоўнага», «Малітва бізнэсмэна», «За студэнта каледжу, які навунаецца далёка ад дому», «Малітва ў шпітальнай палатне», «За мір», «На дзень памяці ахвяраў палітычных рэпрэсій» ды інш.

Сьвятар Мікалай Бардусэў імянуўся знайшчы адметны стіль сумаю з Госпадам — і меў у гэтым сансе ўдачы.

Лявон Баршчэўскі, Тацяна Вабішчэвіч

«Беларусь патрэбна, каб Украіна выглядала ня так ужо й дрэнна ў вачох Захаду»

На прэс-канферэнцыі 20 ліпеня Аляксандар Лукашэнка сказаў: «А на інвестыцыйных інвестыцыйны клімат. Але мы хацелі б, каб ад гэтага прадпрыемства, ад інвестара, які да нас прыйдзе, была б карысць і для нашага народу, і для дзяржавы. Мы ідзем на інвестыцыі, але толькі ў тых сферах, якія сёння не з'яўляюцца «смачнымі кавалачкамі», як вы іх завуляе, эканомікі. Ну, а ў тых сферах яны ня вельмі хочучы існы. Вось і несупадзенне інтарэсаў. Вось толькі ў чым пытаньне. А на юрыдычным узроўні ў нас праблем няма. У нас законодаўства ня горшае за іншых. І гэта прызнана інвестарамі, што прыйшлі да нас працаваць».

Зусім інакш мяркуе Яханс Кінскі, генеральны мэнэджэр інвестыцыйнага гіганту «JP Morgan International Ltd.», які ўжо на працягу чатырох год узначальвае прадстаўніцтва «JP Morgan» у Чэхіі, з'яўляюцца галоўным каардынатарам «JP Morgan» у Чэхіі ды Славакіі. Ён дарадца часокага ды славакага ўраду ў галіне прыватызацыі тэлекамунікацыйных кампаніяў. Ягонныя парадкі таксама адыгралі далёка не апошнюю ролю ў часе перамоваў па далучэнні гэтых краін да Эўразвязу. Вось што ён сказаў нашаму карэспандэнту ў Празе: «Часам кажучы, што Беларусь патрэбна для таго, каб Украіна выглядала ня так ужо й дрэнна ў вачох Заха-

ду. Пакуль я ня бану магчымасьці таго, каб палітычная сытуацыя ў вашай краіне змянілася ў лепшы бок. Але калі гэта ўсё-такі здарыцца, Беларусь праявіць магутны патэнцыял для прыцягнення інвестыцый. Лягічнае пытаньне, ці не збіраемся мы інвеставаць у палітычныя партыі, што могуць прынесці змены. Насамрэч, мы ўвесь час робім гэта ў ЗША, але ў Эўропе такія інвестыцыйныя паўсюль натыкаюцца на непаразуменне. Укладань грошы ў палітыку ў Злучаных Штатах можна цалкам прызрыста, гэта нікога не здзіўляе. У Эўропе палітычныя партыі адкрыта амаль немагчыма. Чэскія партыі з задавальненнем бя-

У Эўропе палітычныя партыі адкрыта амаль немагчыма.

руць «чорныя грошы» ад каго хочаце, але адразу адмаўляюцца ад легальных інвестыцый, бо баяцца страціць давер у вачах выбаршчыкаў. Яшчэ адзін паказальны прыклад. Марак Бэлка, які зрабіўся новым прэм'ерам Польшчы, — наш хлопец. Да свайго прызначэння ён працаваў у «JP Morgan». І цяпер наша кампанія мае велізарную праблему: мы анік ня можам прасоўваць нашы інвестыцыйныя праекты ў Польшчы праз тое, што ў выпадку посьпеху ўсе будуць думаць, што Бэлка спрыяе свайму былому працадаўцу. Аднак, як бы там ні было, шыфра жадаю Менску й Беларусі поспехаў. Алякс Кудрыцкі, фота агента

Белая пляма ў рэйтынгах

Ёсць сферы сувэрэннага ўраду апошніх дзесяці год інакш як правальнымі не назавеш. Адною з такіх сфер — побач з моўна-культурным суіцыдам — месца і рэпутацыя Беларусі ў сусветнай эканоміцы.

PHOTO BY WIKIMEDIA

Вось ужо трынаццаць год Беларусь існуе як незалежная дзяржава. За гэты час наша незалежнасць умацавалася. Хто-ніхто нават прадказвае помнікі цяпершаньня кіраўніцтву за заслугі ва ўмацаванні беларускага дзяржаўнасці. Пры гэтым не бяруча пад увагу сферы сувэрэннага ўраду апошніх дзесяці год інакш як правальнымі не назавеш.

Кожны бізнэсмен, перш чым разглядаць магчымасьці эканамічнага супрацоўніцтва з той ці іншай краінай, найперш шукае агульную інфармацыю пра гэтую краіну, яе перавагі і недахопы, а таксама яе месца сярод іншых дзяржаў свету. У гэтай справе вялікую дапамогу аказваюць рэйтынгавыя агенствы, якія апрама ацэнкі асобных суб'ектаў гаспадарання распрацоўваюць і публікуюць так званыя «рэйтынгі сувэрэнаў» — ацэнкі плацежаздольнасці асобна ўзятых краін. Пры гэтым у рэйтынгу бяруча пад увагу розныя макраэканамічныя і палітычныя фактары — эканамічны рост, гандлёвы баланс, валютная стабільнасць, палітычная рызыка ды інш. Усе фактары ацэнкі сумуюцца і маюць вынікам рэйтынг, дзякуючы якому краіны можна параўноўваць паміж сабой ды адсочваць тэндэнцыі іх развіцця.

- У клясыфікацыі нямецкай страхавой кампаніі «Гермэс»
- Беларусь па рызыкаўнасці гандлю зь ёй стаіць на адной прыступцы з Аўганістанам, Іракам і Таджыкістанам.

адну прыступку ніжэйшы. Рэйтынг Украіны таксама быў надоечы ўзяты агенствам «S&P» да В+ і роўны цяпер рэйтынгу Бразыліі і Турцыі.

А як выглядае ў параўнанні з суседзьмі Беларусь? Адказаць на гэтае пытаньне, на жаль, немагчыма. Беларусь сярод краін, пра-рэйтынганых вышэйназванымі агенствамі, проста няма. Няма не таму, што «нама на Захадзе ніхто не чакае». А таму, што беларускі ўрад да гэтага часу не дабіўся ад агенстваў атрымання рэйтынгу для сувэрэннай Беларусі.

Прычын таму можа быць некалькі. Паперша, афіцыйны Менск асцерагаецца атрымання нізкага рэйтынгу, што было б паразай у прапагандыскай вайне. Па-другое, Беларусь — і гэта становіць бок — пакуль ня мела пільнае патрэбы ў замежных крэдытах і запозычанасць Беларусі перад заходнімі крэдытарамі застаецца невыявілай. Але ж адсутнасць Беларусі ў спісах прапрыётаных краін адмоўна ўплывае на яе рэпутацыю сярод заходніх інвестараў і проста дзельных партнёраў. Таму беларускі ўрад у сваёй праграме прыцягнення замежных інвестыцый плянуе атрыманне Беларусью рэйтынгу сувэрэнаў у 2004 г. Ці будзе рэалізаваны гэты пункт праграмы — пакажа будучыня. Але ж відавочна, што атрыманне нават

самага нізкага рэйтынгу — лепш, чым яго поўная адсутнасць.

А што рэйтынг Беларусі будзе вельмі нізкі, сумневу няма. Звернемся да эканамічных клясыфікацый, дзе Беларусь усё ж прысутнічае. Напрыклад, нямецкая страхавая кампанія «Гермэс» клясыфікуе краіны свету паводле рызыкаўнасці экспертных апрацэнаў зь імі і ўсталявае страхавыя прэміі ў залежнасці ад колькасці набраных пунктаў. У клясыфікацыі «Гермэсу» Беларусь мае сем пунктаў, што азначае самы высокі ўзровень рызыкаўнасці эксперта. Тут Беларусь стаіць на адной прыступцы разам з такімі краінамі, як Аўганістан, Ірак, Паўночная Карэя і цэлы шэраг афрыканскіх дзяржаў. З усіх краін СНД толькі Туркмэнстан ды Таджыкістан стаяць на адной зь Беларусью прыступцы. Для беларускіх гаспадарнікаў гэта азначае аўтаматычнае павышэнне цэн на экспарт зь Нямецчыны, бо высокія страхавыя прэміі, выплачаныя экспертарам, перакладаюцца на плечы беларускіх партнёраў.

Непрывабна выглядаюць таксама рэйтынгі асобных суб'ектаў гаспадарання Беларусі. Напрыклад, «Беларусбанк» і «Белпрамбудбанк» атрымалі ў агенстве «Fitch Rating» адзін з самых нізкіх рэйтынгаў ССС. Як адну з асноўных прычын такога ацэнкі эксперта агенства назвалі «высокую палітычную рызыка ў Беларусі, зменлівую ўмову дзейнасці й непрадказальныя палітычныя дзеянні эканамічнага прэзідэнта».

Пытаньне, спрыяе ці замінае дэмакратычная форма кіравання эканамічнай трансфармацыі, — адно з самых спрэчных у сучаснай палітычнай эканоміі. Гісторыя парознага адказва на яго. Кожная краіна з улікам свайго гістарычнага досведу вырашае, з чаго пачынаць рэформы — з дэмакратыі, з эканоміі альбо з аднаго і другога. Напрыклад, краіны ўсходняга Эўропы дасягнулі эканамічных поспехаў адначасова з развіццём дэмакратычных сям'яў заходняга ўзору. Кітай, а яшчэ раней Чылі паказалі, што магчыма эканамічна мадэрнізацыя з дапамогай «моцнае рукі» — гэта значыць без развіцця грамадзянскае супольнасці і палітычных свабод. Краіны былога Савецкага Саюзу і ў першую чаргу Расея, як выглядае, аддаюць перавагу кітайскаму шляху. Але ж спэцыфіка Беларусі палягае ў тым, што беларуская «моцная рука» не дасягнула істотнага прагрэсу ў справе мадэрнізацыі беларускага гаспадаркі.

Такім чынам, беларусы ня маюць ні мадэрнізаванае канкурэнтаздольнае эканомікі, ні дэмакратыі, ні нацыянальнага падмурку. Вось і ўсё пра «помнікі» і пра «гістарычныя дасягненні» апошняга дзесяцігоддзя.

Сяржук Вінаградзкі

Цуд Беларускі

Працяг са старонкі 3.

Прадчуваньне круговай абароны, жыццзя ў абложанай крэпасці легка чытаецца ў прамоўе ПП РБ перад беларускімі дыпламатамі 23 ліпеня. Разам з тым яна была больш культурнай і беднай на эмацыйныя адхіленні. З большасцю яе тэмысаў я гатовы пагадзіцца.

Сапраўды, незалежнасць краіны — грунт для нацыянальнай згоды. Сапраўды, галоўная небяспека — у залежнасці эканомікі ад манопольных пастаўшчыкоў сыравіны і энэргарэсурсаў. Таму неадкладна з'яўляецца задача дыверсіфікацыі рынкаў. Сапраўды, трэба развіваць навукамістую вытворчасць і падтрымліваць дробны і сярэдня бізнэс, прыцягваць замежны капітал. Сапраўды, прыярытэтная для нас тыя краіны, дзе ёсць наш інтэрас. А таму найперш — нашы суседзі. Добра, што мы гатовыя выйграць у іх (краін Эўразвязу) канкурэнцыю. Бо раней мы чулі, што ніхто нас на Захадзе не чакае.

Калі б Аляксандар Рыгоравіч загадаў яшчэ пра неабходнасць сярэвіны і энэргарэсурсаў, каб падштурхнуць эканамічнае развіццё, то ён бы паўтарыў поўны камп'юцыйны тэзісаў, які абараняў БНФ «Адраджэньне» яшчэ ў пачатку 90-х. Аднак толькі дзесяці страчаных гадоў. Але народная мудрасць сьцьвярджае, што лепш позна, чым ніколі.

Тым ня менш, паўстае слушнае пытаньне — чым выклікана такая перабудова? Безумоўна, гэта сыгнал. І для Захаду, і для ўсходу, і для апазыцыі. Для Захаду — адказ на яго папрокавую стратэгію. Сьмешны, вядома, загад дыпламатам тлумачыць Эўропе перавагі беларускай дэмакратыі. Але інфармацыя аб перамене геапалітычных прыярытэтаў — іншая рэч. Можа быць, Запад спакойнай паставіцца да «трэцяга тэрміну». Для Масквы — гарбуз. У адказ на яе гарбуз. Для апазыцыі знак — ці варта ламіцца ў адчыненыя дзверы. Тым больш у сытуацыі раскручанай перадыбарнай кампаніі.

Трэба аддаць належнае Аляксандару Рыгоравічу. Гэта апошня антыномія — варажасць да дэмакратыі і незалежнай рыторыка — вельмі элагантная. У цывільным сьведзе паняцце дэмакратыі непарўна звязана з паняццем сувэрэннага, незалежнасці. Свободны чалавек у свабоднай краіне. Надзвычай цяжка будзе дэмакратычным кандыдатам атываць супраць працягу паўнамочнага асобы, што ня толькі ўсё жыццё працавала для народу, але і абараняе тыя самыя каштоўнасці. Толькі не дае ніякіх гарантыі іх рэалізацыі. Затое прэзідэнтам прыхільнікі будуць відаць адразу. Аляксандар Рыгоравіч у чарговы раз падзеліць наша грамадзтва. У гэтым і ёсць найвялікшая небяспека. Ці трапім чарговы раз у пастку?

Такі вост суд у самым сэрцы Эўропы. На жаль, суд беларускі. Азначэнне А.Лукашэнка. На аўтарства не прэтэндуе.

Каляндар жніўня

«Ліцэй» і «Драйв»

У Беларусі стартуе «фабрычны» рух. Праект «Я люблю ліцэй», ахрышчаны беларускай «фабрыкай зорак», нарэшце здзейсніць прэзентацыю свайго другога дыска «Веру ў цябе!». Віталь Супрановіч з «БМА-group» мяркуе, што падзея адбудзецца **27 жніўня** ў клубе «Бліндаж». Нагадаем, мінулая спроба правесці гэты канцэрт не удалася праз тое, што клуб «Рэактар» адмовіў у памяшканні. Удзел бяруць «Зет», «Памідор/OFF», «Гарацкія». «Канцэрт стане першым у новым музычным сезоне», — кажа Супрановіч.

Muzzone Драйв

Ужо ў ліпені пачаўся I Усебеларускі конкурс маладых музыкантаў «Muzzone Драйв». Ужо цяпер і ў пачатку жніўня праслухоўваюцца гітарысты, затым надыйдзе чарга бас-гітарыстаў, клявішнікаў і бубначоў. **31 жніўня** пачынацца падрыхтоўка валакістаў. Паводле вынікаў конкурсу пераможцам запішуць альбом і здымуць кліпы.

Шукаем зорных дзетак

Да **16 жніўня** можна падаваць заявы на ўдзел у дзіцячым конкурсе «Эўрабачаньне-2004». Калі вашае дзіця ў веку 8—15 гадоў сьпявае ці піша песню — запісвайце фанаграму і дасялайце каштоўнай бандэралю на адрас БТ. Да **20 жніўня** выбіраць 10 песень, а пасля на конкурсе «Сюз'р'е надзей» — найлепшую з іх. Сам конкурс «Эўрабачаньне» пройдзе ў Ліліхамэры 20 лістапада.

N.R.M., Крок, Зьмяя

А **31 жніўня** ў менскім клубе «Рэактар» усё ж адбудзецца канцэрт «N.R.M.» з гуртамі «Крок» і «Зьмяя». Раней ён плянаваўся на 30 ліпеня. «N.R.M.» будзе выконваць новыя песні і тыя, што даволі рэдка сьпяваюць на канцэртах.

Расейскія «Басы» і польскія беларусы

7 і 8 жніўня каля Эмаўсу, што ля Цьверы, пройдзе расейскія «Басы» — фэстываль «Нашэсьце». Ехаць давядзецца да Масквы, а там — на электрычцы ці аўтобусе да Цьверы. Адтуль — на маршруты ці аўтастопам да Эмаўсу. Калі жыць у гатэлі — мінімальны кошт, на нашы грошы, 14 тысяч за суткі. Самы танны ўваход на фэст — амаль 15000 беларускіх рублёў за дзень. Але калі ўвойдзецца 7 жніўня, можае заставацца начаваць на пляцоўцы. Плата за палатку — ад

Чалавек-павук-2

Ва UP «Менскі кінавідэапракат» кажуць, што ў жніўні чакаецца сусветная прэм'ера фільму «Чалавек-павук-2».

23 да 35 тысяч у пераліку на беларускія рублі. Сярод удзельнікаў — латвійскі «Brainstorm», расейскія «БІ-2», «Сплін», малдаване «Гындул Мыцэ» і стандартны набор «генэралаў расейскага року».

Sziget

А вось другія малдаване, «Zdob si Zdub», традыцыйна возьмуць удзел у вугорскім фэстывалі «Sziget», які адбудзецца з **4 да 11 жніўня**. Віза каштуе 40 даляраў, дарога ў купэйным вагоне Менск—Будапэшт — 290 тыс., жытло ў гатэлі на фэстывальны тыдзень — 250 «зялёных». Калі пацягнеце — зможаце пачуць, апроч памянёных «здубаў», што выступаюць на галоўнай сцэне, «Воплі Відалясавы», «Оле Лукое» і «Дзяцей Пікасо» з найбліжэйшых суседзяў. А на астатніх чатырох сцэнах зь вядомых гуртоў траюць «Scissor Sisters», «Bloodhound Gang», «Pet Shop Boys», «Fun Lovin' Criminals», «Nevergreen», які, дарэчы, выступаў на закрыцці сёлетняга «Славянскага базару». А чым ня орен ай? Крышу да амфітэатру ў Віцебску ўжо дзесяць год будуць.

WWW.DIVING.HU

Падводнае плаваньне на Сяляве

Беларуская федэрацыя падводнага спорту **20—22 жніўня** на возеры Сялява, што на Крупшчыне, зьбіраецца правесці міжнародныя спаборніцтвы па падводным плаваньні «Кубак Сінягубава». Астатнія буйныя спартовыя падзеі перамясціліся ў Атэны, дзе з **13 да 29 жніўня** пройдзе Алімпійскія, а з **17 па 28** — Параалімпійскія гульні.

Пакуль усё ў Атэнах

У летнія месяцы працуе дзіцячая чыгунка ў раёне менскага парку Чалюскінаў. Расклад — серада і чацьвер з 11 да 14, у выходныя — да 18-й. Робіць да 11 рэйсаў за дзень па 35 хвілін кожны. Калі жадаеце адпачыць на вялікай хуткасьці, вас чакае картынг-стадыён. Ён знаходзіцца ў Менску на Макаёнка, 12. За 15 кругоў на карце плаціце 12 тысяч рублёў. Уласны карт можа абыйсьці і ў тысячу даляраў. Першы скачок з парашутам у Баравой ці ў Маладзёна абдыдзецца ў 39 тысяч рублёў, наступныя, у залежнасьці ад вышыні, 13 тысяч (1300 м) і 19 тысяч (2400 м).

Пэйнтбол

Каб пагуляць у пэйнтбол, рыхтуюце каб мінімум 120 у.а. Гэта кошт пракату амуніцыі (7—10 у.а.) і шарыкаў — 10 у.а. за кожныя 200 штук. Да гэтага прапануюць ланьню — 3 у.а. і шашлык — 7 у.а. Летам для актыўнага адпачынку каля гары Сьвятой (Дзяржынскай) месціцца парк актыўнага адпачынку «Якуцкія горы». Узімку там гарналыжныя забавы, а цяпер — элементы пэйнтболу і стрэльбішча.

Адэса: квіток у адзін бок

Для ахвотных паехаць у Крым ці Адосу нялепшыя часы. На цягнікі

МУЗЫКА

«100 альбомаў» у жніўні

Сярод беларускіх музычных рэлізаў у жніўні чакаецца шэраг перавыданьняў. «БМА» рыхтуе «Гарэлку на лёдзе» «Крамь». У альбом увайдзе 2 трэкі, якія раней ня трапілі ў альбом, а таксама кавэр з трэб'юта «Dereche Mode». На гэтым лайбле таксама маюць выйсьці перавыданьні на CD альбому «Госціцы» «Пералёт-трава» і «Камэлоту» «У краіне талераў». З новых рэлізаў — альбом гурту «Indigo», запісаны ў Польшчы. Сюрпрызам будзе фанатаў пасярод дарогі. Тады ваш шлях павялічыцца на 6—10 гадзін у чаканьні новага транспарту зь Менску. Яшчэ адна рыса прапановы ад агенцтваў. Вы можаце замовіць сабе толькі дарогу. Аўтобус едзе ў вобласьць і пакідае вас на нейкай базе адпачынку. Калі застаняеце там — кошт адпачынку з прасэдам 120—150 даляраў. Можна паспрабаваць пашукаць сабе месца ў горадзе ці паблізу — у суткі выйдзе мінімум 5 у.а. за пакой ці аднапакаёвую кватэру. Пры гэтым працягваецца экскурсійны сезон. Паездка ў Кіев на ўік-энд будзе каштаваць 45 у.а. Навадзец Кіева-Пячорскаму лаўру, пакатаецца на цеплаходзе і функкулэры. У Эстонію (з адпачынкам на моры) — 23 у.а. за суткі.

Сяргей Трафілаў

КУДЫ ВАРТА ПАСЬПЕЦЬ

Лаві ліпень!

У апошні ліпенскі дзень у Гарадку пад Беластокам пройдзе «Сяброўская бясэда», якую ладзіць Беларускае грамадзка-культурнае таварыства. Да 31 ліпеня ў Берасьці ладзіцца чэмпіянат Эўропы сярод юніёраў па хакеі на траве.

Пляжны валејбол ад «Мілавіцы» Dreamland

31 ліпеня ў Менску на пляцоўцы каля Палацу спорту адбудзецца турнір па пляжным валејболе сярод мужчынскіх і жаночых камандаў.
У праграме:
10.00—20.00. Турнір «Мілавіцы» па пляжным валејболе.
20.00—21.30. Урачыстае ўзнагароджаньне пераможцаў.
22.00—23.00. Шоў-дэфіле ад кампаніі «Мілавіца».

30 ліпеня а 19-й парк «Dreamland» (вул. Арлоўская, 80) запрашае на под'юм-шоў «Рамантычнае брэндзі». Сямейны і рамантычны ідэі маладых беларускіх дызайнераў, дзіўныя сьлюэты... Т.: 250-61-27.

Dream rap-party

1 жніўня а 19-й у парку «Dreamland» пачнецца музычны фэстываль «Dream rap-party». У праграме бяруць удзел гурты: «Нестандартны варыянт», «Неўмалкаемая», «Шоргат вуліц», «Шум», «Рэванш», «Black fox», «S.O.P.R.A.N.O».

летняя гумарэска

Адпачынак — гэта...

Я ганділю садавіной на вуліцы. Калі ўжо чым займацца ў жыцьці, дык лепш за ўсё — ганділяваць садавіной. Гандаль садавіной — гэта новыя знаёмства, вітаміны для ўсёй сям'і, пастаянныя правэркі, 10 саніпідэманстанцый, 300 кантралёраў, дзяржаўнага падатковага. Лепш за ўсё правэркі. Калі ёсьць правэркі, ніколі не бывае сумна.

— З заўтрашняга дня, — кажа адзін з кантралёраў пры канцы восені, — вы на вуліцы прадаваць ня будзеце. Застудзіцеся. Нікому гэта не патрэбна — ні нам, ні вам. Адпачывайце.

Таму ўзімку я не працую. Лепш за ўсё не працаваць. Адпачынак — гэта процьма вольнага часу, сон да дванацатай, прагляд улюбёнай тэлеперадачы «Прагноз надвор'я». «Лета будзе халодным і незагараным», — гэта не прагноз надвор'я, гэта сьвятая праўда ўжо многа год. Таму я іду замаўляць летнюю турпаездку за мяжу яшчэ ўзімку. Турагент кажа:

— Куды вы жадаеце паехаць?
 — На Міжземнае мора, — кажу.
 — Ваў, — кажа, — Міжземнае мора! Міжземнае мора — гэта Італія, Францыя-ва? Ваў!
 — Не, — кажу, — Міжземнае мора — гэта Ізраіль.
 — А-а, — кажа, — Ізраіль. Ізраіль — гэта там, дзе аўтобусы часта ператвараюцца ў аэробусы?

— Не, — кажу, — Ізраіль — гэта там, дзе Ерусалім, пустэльні, 100 тысяч выхадцаў зь Беларусі. Ну, і вядома ж — незабыўнае, лагоднае, смарагдавае мора.

Улетку прылятаю ў Ізраіль. Стракаюць сваякі. Адразу вьзучу паказачь сьвятое для кожнага ізраільцяніна месца — накрыты стол ва ўласнай кватэры.

— Можна, — кажу, сьціпленька таропячы вочы долу, — пераясьм'ю на мора?
 «Усё» — гэта вядро аліўе, два — гарэлка «Кеглевіч», нясыпкая, кропанькая такая ізраільская бульба, хатняе караокэ зь Ясымі ды Алесмі, дзядзя Грыша зь Ерусаліму, цэія Міла з Хайфы. Бэк ін зэ БізСэСаР па поўнай праграме.

— Калі выпіваць «засустрэч», — кажу яшчэ, — дык лепш за ўсё — на пікнічку ля мора. Мы што ж, не Эўропа?

З твараў сваякоў відаць, што яны не Эўропа. Яны дзікая, неўтаймаваная Азія. Ім хочацца хатняга караокэ па поўнай праграме.

Лепш за ўсё пачостка з сваякамі. Заўсёды ёсьць з кім выпіць, аб чым пагаманіць, на што паскардзіцца. Усё зьездана, вёдры здадзены. На атрыманыя грошы куплена паўвядра аліўе і столькі ж «Кеглевіч». Алеся косіць каншошну, а Ясь крычыць над Палесем. Дзядзя Грыша замест Ерусаліму едзе ў Хайфу, цэія Міла замест Хайфы едзе чорце куды. З двухтыднёвага адпачынку застаюцца 5 дзён.

Лепш за ўсё пасьяля працяглага банкету паехаць на аўтобусе на Мёртвае мора. Мёртвае мора — гэта 475 мэтраў ніжэй за ўзровень... мора, гэта пальмы. Мёртвае мора — гэта немагчымасьць патануць, бо вада салейшая ў шпесь разоў. Або ў сем. Два разы пакупаўся — двухтыднёвы плян на мора выкананы. А калі ўжо едзеш на Мёртвае мора на аўтобусе, дык лепш за ўсё ехаць з суайчыньнікамі.

Суайчыньнікі — гэта магчымасьць пагаманіць пра агульнанаёмных кантралёраў і саніпідэманстанцаў. Калі ў салёнае толькі твае суайчыньнікі, будзь пэўны, што твай аўтобус ніколі не ператворыцца ў аэробус.

Па дарозе на мора хвілінны прыпынак «хлопчыкі налева, дзяўчаткі направа».

Жудкія людзі гэтыя беларусы, Сёма!

— Беларусы! — крычыць экскурсаводка. — Куды ж вы, беларусы? Гэта толькі кібуцнае вадасховішча, да мора яшчэ 20 кмэ.

Ахвяры несправядлівага замораваньня плянэты Зямля моўчкі выходзяць на бераг. У іх непамяркоўна, нерахманьня твары выкінутыя ў пустэльні рэптыліі.

— Нам напляваць, — кажа завадатар-алігатар зь Пінску. — У нас кароткае, незагарнае лета. У нас няма выхалу да мора. Мы хочам загарнаць і купацца. Мы далей не паедзем. Не хвалюе. Ад вінга!

— Жудкія людзі гэтыя беларусы, Сёма, — кажа экскурсаводка кіроўцу і назаўтра біяр адпачынак за свой кошт, даючы сабе зарок ніколі-ніколі ня ехаць з агэ-трамі іхтыяндрамі пясчаных кар'ераў».

У апошні дзень я такі мушу выкупіцца па-сапраўдному. Але ж я ня ведаю ані дакладнага адрасу, дзе я атабарыўся ў сваякоў, ані адрасу мора. Мае сваякі харошыя людзі і нават рыхтуюць вёдры на разьвітальную пачостку. Але лепш за ўсё мне пасьяшчацца і ўцячы з валізаю праз акно. Лепш за ўсё, калі ўсё спыхама. Калі сьпяшашся, ёсьць магчымасьць праехацца на таксоўцы. Таксоўка завязе цябе на мора без усякіх адрасоў.

І вось яно. Смарагдавае, лагоднае, незабыўнае. Пакідаю валізу на беразе, распранаюся. Калі ты ўрэшце трапіў на мора, дык лепш за ўсё сядзець у вадзе тры гадзіны запар. А на беразе джыпы, паліцыя, ачальніне. Крычаць у гучнагаварыцель нешта па-мясцовому і, мусіць, па-ангельску. Разоў сто крыкнулі. Калі ўжо вывучаць якую мову, дык лепш за ўсё ангельскую. З ангельскай мовай не прападзеш. Ангельская — гэта сярбы па ўсім сьвеце, чытаньне этыкетак бяз слоўніка, гэта «с, пліз» і «ноў, сэнк ю». Я ангельскай ня ведаю. Усё яна і бэм перакладу. Паліцыя ўзарвала пакінутую без нагляду торбу. Думалі, у ёй і бомба. Тут, у Ізраілі, гэтак часта робяць. А ў торбе была ўсяго толькі адзежка. Памыліліся. Але ж пашкумаці тую торбу як сьлед.

Выходжу на бераг. Да мяне шыбуе паліцыянт. Аказалася, наш. Не, ён паліцыянт ня наш, ён чалавек наш. З Гомелю.

— Гэта ваяна, — кажа, — валіза... была?
 — Не, — кажу, — не мая. Мая валіза была адным кавалкам. А гэта нейкая скрураная крама для ліліпутаў.

Калі ўжо куды ісьці ў адных плаўках, бяз пашпарту ў чужой краіне, дык гэта ў беларускае консульства.

— А-а, — кажа супрацоўніца консульства, — нелегалны рабочы! Вас ачысьцілі вашы нелегалныя прадаўцы? Нелегал?
 — Не, — кажу, — легал.

І так два разы кажу: «Не, легал. Не, легал». Каб зразумела, што я сапраўды легал.
 — Та-ак, — кажа, — нелегал, нелегал! Якім, — кажу, — бізнэсам прамышлялі?
 — Бананамі, — кажу.

— А-а, — кажа, — бананы! Бананы — гэта рынкі Тэль-Авіву, Хайфы?
 — Не, — кажу, — бананы — гэта рынкі Камароўка і Ждановічы.

— Не дурыце мне галавы, — кажа, — паедзеце на радзіму за кошт радзімы.
 Лепш за ўсё ехаць на радзіму за кошт радзімы. Калі ўжо куды ехаць на радзіму — дык гэта ў Беларусь. Беларусь — гэта...

Павал Касьцюкевіч

Клюбнае жыцьцё

Гудвін
29 (чц), **21.00** — Жывая музыка: гурт «P.S. Jazz».
30 (пт), **23.00** — Sci-Fi Party.
31 (сб), **21.00** — Жывая музыка: джаз-трыёт «N.C.».

X-Ray
30 (пт), **31** (сб), **22.00** — Dj-bar.
31 (сб), **22.00** — Dj Grizzly.

Вронт
29 (чц), **31** (сб), **5** (чц), **22.00** — Dj-bar.
30 (пт), **22.00** — Live Jazz.
31 (сб), **22.00** — Start party on vinyl.

Ямайка
30 (пт), **21.00** — Pre&after party.
31 (сб), **3.00** — After party.

Белая Вежа
29 (чц), **5** (чц), **22.00** — White tower.
30 (пт), **31** (сб), **22.00** — Euro disco.

Madison club
30 (пт), **31** (сб), **23.00** — Pop stars, live shows, disco.

Кінаафіша

«Аўрора»
 «Забіць Біла-2»: **30** (пт) 16.00, 18.30, 21.00; **31**, **1** (сб, ндз) 13.30 (ін), 16.00, 18.30, 21.00
 «Маладыя татулькі»***: **30** (пт) 17.00, 19.00, 20.50; **31**, **1** (сб, ндз) 17.00, 19.00, 20.50

«Дружба»
 «Зімяная сьлёзка»: **30**, **31** (пт, сб) 18.00; **1** (ндз) 18.00
 «Мішэль Вальян: Прага хуткасьці»: **30** (пт) 16.00 20.00; **31** (сб) 16.00 (ін) 20.00, **1** (ндз) 16.00, 20.00

«Доктар Дулітл»: **30** (пт) 10.30; **31** (сб) 13.00

«Кастрычнік»
 «Законы прывабнасьці»: **30** (пт) 17.00, 19.00, 21.00; **31**, **1**

(сб, ндз) 15.00 (ін), 17.00, 19.00, 21.00

«Мір»
 «Пазаўтра»: **30** (пт) 16.20, 18.40, 21.00; **31**, **1** (сб, ндз) 14.00 (ін), 16.20, 18.40, 21.00
 «Выкрадальнікі кніг»: **30**, **31**, **1** (пт, сб, ндз) 18.00

«Кяханьне паводле правілаў... і без»: **30** (пт) 20.00; **31**, **1** (сб, ндз) 15.30, 20.00

«Масква»
 «Законы прывабнасьці»: **30** (пт) 17.40, 19.20, 21.00; **31**, **1** (сб, ндз) 16.00 (ін), 17.40, 19.20, 21.00

«Перамога»
 «Забіць Біла-2»: **30** (пт) 18.40, 21.10; **31**, **1** (сб, ндз) 15.50 (ін), 18.40, 21.10

«Ізноў пра вайну»: **30** (пт) 15.50

«Піянэр»
 «Брудныя танцы-2»***: **30**, **31**, **1** (пт, сб, ндз) 18.00, 19.35, 21.10
 «Пітэр Пэн»: **30**, **31**, **1** (пт, сб, ндз) 12.00, 16.00

«Цэнтральны»
 «Пазаўтра»: **30** (пт) 11.00, 13.30, 15.50, 18.30, 21.00; **31**, **1** (сб, ндз) 11.00 (ін), 13.30, 15.50, 18.30, 21.00

Юнаму глядачу

«Дружба»
 «Ліла і Сыціч»: **30**, **1** (пт, ндз) 13.00

«Мір»
 «Дзеці шпіёнаў-3D: Гульня скончана»: **30** (пт) 14.00; **31**, **1** (сб, ндз) 13.00

«Дзеці шпіёнаў-2»: **30** (пт) 10.30

«Піянэр»
 «Кевін у краіне цмокаў»: **30** (пт) 14.20

«Шрэк»: **30**, **31**, **1** (пт, сб, ндз) 10.20

«Блізард»: **31**, **1** (сб, ндз) 14.00

«Перамога»
 «Карлік Нос»: **31**, **1** (сб, ндз) 14.00

Выставы

Sea Pegas
 У Палацы воднага спорту (вул. Сурганава, 2а) працуе першая беларуская выстава падводных фатаздымкаў «Sea Pegas». Аўтар — інструктар падводнага плаваньня, кінааператар і фатограф Андрэй Ліхачоў. Уваход вольны. Т.: 287-28-26, 287-28-43.

Гульня ў клясыкі
 У Галерэі Эўрапейскага гуманітарнага ўнівэрсытэту (пр. Ф.Скарыны, 24) працуе выстава жывапісу **Руслана Башкевіча** «Гульня ў клясыкі». Экспазыцыя — своеасабытная спроба аналітычнай працы з гісторыяй мастацтваў, прысьвечана тэмамі і сюжэтам у жывалісе, якія сталі клясычнымі. Уваход вольны.

Выстава ў «Беларце»
 У галерэі «Беларт» (вул. Маркса, 8) працуе выстава-продаж твораў беларускіх майстроў Леаніда Шчамлява, Васіля Сумарава, Алены Лось, Арлена Кашкурэвіча, а таксама маладых беларускіх твораў Рышардзускага, Лапціцкага і многіх іншых. Т.: 227-61-24.

Мастакі — музэю
 У Музэі сучаснага мастацтва (пр. Ф.Скарыны, 47) да **16 жніўня** працуе выстава «Мастакі — музэю».

Ад куста
 У літаратурным музэі М.Багдановіча да **1 жніўня** працуе выстава мастака Зьмітра Кустановіча «Ад куста».

Вулкі каханьня
 Да **2 жніўня** ў галерэі «Славутыя майстры» (Траецкае прадмесце, Камунальная ўзьябарэжана, 6) працуе выстава жывапісу Георгія Панамарова «Менск — вулкі першага каханьня».

МЕНСКАЯ КІНАПРЭМ'ЕРА

Адвакаты таксама кахаюць

Фільмы, дзе канфлікты высмактаныя з пальца, здымаюць ня толькі ў Беларусі, дзе афіцыйна пануе згода і стабільнасьць, але і ў Галівудзе. Праўда, галівудзкія карціны ня так дзейнічаюць на нервы — і ў гэтым іх тайна.

Адвакаты на разводах Одры Вудз (Джулія Мур) і Дэнніл Рафрці (Пірс Броснан) — супернікі ў зале суду. Але яна самотная жанчына, а ён — закаханы прыгажун. Падобная дыспазыцыя варажых сілаў ня можа не завяршыцца шчаслівым шлюбам.

Перашкодаў на шляху вясельля няшмат: галоўны зь іх — комплекс адвакаткі наконт свайго аблічча, бо ёй пашчасыціла мець «самую прыгожую матулю на сьвеце». Сярод стратаў — зламаны (за кадрам) пазногаць і непрыемныя плёткі ў газэтах. Працоўныя канфлікты сваім накалам нагадоўца ўздзячым глядачам спрэчку дырэктараў перадавых калгасаў.

Гумар у карціне таксама маецца. Так, мы даведваемся, што галоўнай гераніі нельга піць, бо яна «становіцца агрэсіўнай і выходзіць замуж».

Але калі Одры Вудз ёсьць ад чаго пакутаваць, то Рафрці — ідэальны мужчына, якога хоць да раны прыкладай. І закаханы ў самотную жанчыну ён

Законы прывабнасьці (Laws of Attraction)
 ЗША, 2004, калярковы, 87 хв.
Жанр: Камэдыйная мэлядрама
Аднака: 4 (з 10)

амаль зь першых кадраў. Цікавейшыя інтэр'еры, у якіх адбываецца дзеянне: кітайскі квартал, кватэра героя, якая нагадвае густоўны музэй і, нарэшце, рамантычны прылядзкі замак. Карціна карысная для дзяўчатаў, якія марашць стаць нью-ёркскімі адвакаткамі і прызыць апшынуца ў абдымках Пірса Броснана. Усім астатнім фільм не рэкамендуецца.

Андрэй Расінскі

Скарбы са шляхецкіх

Вольга Бабкова

Часам у гісторыі здараецца гэтак, што, пасля таго як угамоняцца жарыцы і сьцяжэ рашатам безьліч гадоў, мы застаёмся ўдзячымі тагачасным рабаўнікам за іх правіны. Бо скіль ж тады б даведзілі пра размаіты сьвет рэчаў, выягнутых на Бога сьцягло з закутоў ды схованак праз злчынныя рукі? Удзячым мы таксама і замкавым пісарам, якія рупліва заносілі ў судовыя кнігі назвы ды апісаньні тых рэчаў.

Бляск скарбаў шмат каму засьціў вочы ды замінаў спаць спакойна. Хтосьці за кляймо лідчы сваю душу, а хтосьці трызніў кляймо дамі замажнага суседа. Сюд-туд выкопваліся зь зямлі гаршкі ды казаны з золатам, вымываліся рачной вадоў манэты ды ўпрыгожаныя. Раптоўнае багацьце магло стацца такім мажлівым, каб толькі абяруч з жадаўнем крохля ўдача.

Пра гэта ж трактаваў і артыкул Статуту 1588 г.: «Уставуем: калі бы се трафіла каму знайсці ў зямлі які скарб: грошы, серабро, золата або што іншае, яка се прытрафіле нахадзіці, тагды есьлі на сваім грунце найдзе, мае скарб быці, чый грунт, а есьлі бы на чым іншым знайшоў, тагды палавіцу мае тому даць, на чый зямлі знайшоў, а палавіцу сабе ўзяці». Але ж нетры зямлі — неабсяжняя, ясы — дрмычняя, рэкі — паўнаводная, валуноў жа, надзейных вартаўнікоў скарбаў, заната шмат раскідана па нашай зямлі. Затое ў кожным шляхецкім двары стаў дом, а побач сьвіран, а ў тым сьвіране — вялікая скрыня, а ў той скрыні — скрыня малая, а ў ёй *спрат дамовы*, рэчы каштоўныя, адзёныя сьвяточнае ды ўсялякая тая драбязя, безь якой мала хто адчуваў сябе ўпэўнена.

Павысыпаная ды павытрасаная зь цёмных занакрукаў рухомая маёмасьць магла б застала стракатым дываном абшары Вялікага Княства, падстаўляючы сонцу аksamітны бакі жунавоў, бліскучыя грані рубінаў ды дыямантаў, дазваляючы ветру гартаць старонкі старых гербунікаў ды псалтырак.

Рэчы, схаваныя ад чужых вачэй у прысень сьвірнаў, кляццёў, камораў ды сьвятліц, часам вымаліся зь цэмы да патрэбы і ўжытку, ці то гвалтам выцягваліся з затхлай цямырчы, каб быць скінутымі ў гармідары на чужыя падводы.

Вывучаючы актывыя кнігі Слонімішчыны і Мешчыны XVI—XVII ст., я адчула жадаўне наўздагон за пісарам скласці «рэстар шкодаў», г.зн. рэстар здарэньняў і, як вынік іх, — рэстар зрабаванай маёмасьці, якая захоўвалася калісьці пры шляхецкіх дварах ды сьядзібах.

Тры скрыні Зафеі Агінскай

1575 г. Няблізкі сьвет ад Берасьця да маёнтку Вузлы, калі мераць дарогу конскімі каплятымі. Хутчэй сягаюць па ёй думкі, асабліва думкі разьёянага чалавека.

Рахуючы фамільную маёмасьць пасьля сьмерці бацькі, берасьцейскага ваяводы

Юр'я Тышкевіча, ваяводзіч Хведар недалечыўся маёнтку Вузлы. Бацька яшчэ пры жыцьці падараваў той маёнтак пасынку Яну Абрамовічу. Ян і жыў у двары Вузлоўскім з жонкай Зафеяй Агінскай ды малым сынам Адамам ажно да скону. Цяпер удава з сынам засталася адзінымі ўладальнікамі двара. Але хто тая Багданавая Агінская ваяводзічу Хведару? Гарбузова сваячка! А вось зямля з пабудовамі мусіць належыць іхнаму роду, і рухомая маёмасьць удавы лішняй ня будзе. Таму ў нядзелю, на пачатку восні, Хведар са шматлікімі памагатымі *конна, збройна і з рознаю стрэльбаю і бронамі* наехаў на той маёнтак і двор Вузлоўскі. Бедную кабету *зб'іў і зраніў*, сына з рук яе да сябе ўзяў ды загадаў удаву з двара *нешу ў зашыю выбіці*.

Рухомае маёмасьць Зафеі-удавы захоўвалася ў трох скрынях. У першай, вялікай, было 400 коп грошай гатовых (яе ўласных), 100 чырвоных залатых, залаты ланцуг, шабля, апраўленая срэбрам (у ёй срэбра — 4 грыўны), пазалатыя корд (кароткі меч), срэбны пояс, а таксама срэбныя шпory. У другой скрыні ляжалі два срэбныя бранзалеты, на тузіну срэбных каўшоў і кубкаў, 15 залатых пярсцёнкаў з камянямі, вялікі залаты сыгнэт мужа-нябожчыка, а трохі меншы — яе, Зафеі. Тры тузіны ляжак срэбных, два тузіны зь іх — з пазалотаю. Дзьве пэрловыя брамкі (галаўны ўбор з пэрлінамі), мураўскія каптуры, чырвоная гасука (накігнат тунікі) з валоскага сукна, падышчы кушнікам, чорны аksamітны жупан, шубка чырвоная адамашка, падшытая сібіркамі, а другая шубка сукна фалондышу чорнага зь лісамі, чорны саян з аksamітнымі каўнерам і рукавамі, ядлавабная коўдра ды аksamітная сабаліная шапка. Была яшчэ і трэцяя скрыня зь бялізнай ды флямандзкімі карункамі. Поруч ляжалі мсы ды талеркі з цынку, катлы, цэбры ды трыногі... Маёмасьць засталася на сваіх месцах, адно даставалі яе са скрыняў ды ўжывалі друа.

Пятнаццаць лакцёў Раініных карункаў

1600 г. Мерна цякло жыцьцё ў маёнтку Мацюшкі, што ў Вількаўскім павеце. Клопату хапала па самы чубок, але ж выпадала і вольная гадзіна, тым больш што гаспадарылі ў ім у згодзе муж і жонка — Станіслаў Кімбар і Раіна Стэнгоўская. Лікую навіну ў двор занёс ураднік слонімскага земскага судзьдзі Пятра Нарбута Юры Стапкевіч. Прыехаў зьянацку і на загад судзьдзі адвё мацюшкінскага гаспадара ў маёнтак Калтыняны. А там пасадзіў яго *свавольна і бяспраўна ў цяжкае і строгае вазьненне, ...у лапцуга і ў пугы акаваў*.

Пакуль няшчасны Станіслаў наракаў на лёс у панскім двары, калтынянскі ўраднік на загад судзьдзі двойчы гвалтоўна наяджаў з памагатымі на ягону сьядзібу, вывозячы на рыпучых вазах чужое майно. Лямант гаспадыні Раіны амаль не замінаў рабаўнікам. Ці то ў ахалак выносілі прыхадні кучы адзеньня ды пасьцель з дому Станіслава Кімбара, ці то выцягвалі ў кублах ды скрынях? А кляймоны? Рассоўвалі па кішэнях ці ссыпалі ў якую каліту? Адно вядома, што зьніклі бясьсьледна белы плашч з блакітнымі ядлавабым пятлічкамі, брунатная куртка, падшытая кітайкаю (ядлавабы), чырвоны баваўняны кафтан, пурпуровая шапка з сабалцамі, малінавы ядлавы *сеткавы* пояс, жоўтыя саф'янавыя чаравкі, ядлавы плашчык з гарнастайкамі, упрыгожаны срэбнымі галунамі, а таксама плашчык ядлавабы з вавёрчынным футрам з устаўкамі *куны горла*, аблямаваны аksamітнымі галунамі. Лазуровая сукенка зь ядлавым кішталем (каўнерам), чорная аksamітная заложка з узорам, падшытая футрам (гэткі кавалак дарагой тканіны з аздобаю, які прывязваўся на шыі і талі, а на грудзях адставаў, каб можна было за яго заклацьці рукі або хус-

тачку), чырвоны і лазуровы каўняры з аksamіту і мухаюру, цынкавы панцаравы пояс, ядлавыя чапцы, вышываны золатам і срэбрам, а таксама просты баваўняны.

Цягнулі мужыкі міма зьялканай кабеты чатыры падушкі і вялікую пярыну, турэцкую коўдру да пасьцелі, тры тонкія прасьцірадлы ды *батухі* (рушнікі) да лазні. А яшчэ 15 лакцёў карункаў, тры маткі нітак ды брунатныя панчоці.

Гаспадаровы каштоўнасьці, мабыць, увязалі ў якую хусту, перабраўшы найперш вокам, бо паглядзець было на што. Вылучаліся пярсцёнкі: адзін з дыямэнтам, другі з цытрыновым каменем. Былі яшчэ залаты пярсцёнак з чатырма пэрламі і чырвоным рубінам, залаты пярсцёнак *сердучка*, чырвоны камень *асьпіс*, апраўлены ў срэбра, каралі на абедзьве рукі, а таксама каралі з пэрламі і залатымі пуклікамі.

Сярод гэтай бліскучай драбязы вылучаўся *камень белы, што бяльмо зганяюць*, кошт якога перавышаў кошты ўсіх скарбаў разам, ажно 100 злотых. Для параўнаньня: залаты пярсцёнак з дыямэнтам каштаваў 15 злотых. Можна быць, пані Раіна валодала таемным дарам лекаваць і замаўляць? Тады судзьдзю з ягоным ураднікам маглі напаткаць «у адзяжку» розныя непамыслытыя...

Свой *жалё* Раіна Стэнгоўская ня здолела данесці да суду адразу, бо судзьдзя Нарбут, апроч сваіх непасрэдных абавязкаў, здолеў заняцца і *рассяжаньнем старожаў на дарогах*.

Каб кабетя насамроч была здатнай да варажбы, вылезла б урэшце тым *старажам* чужое дабро праз рабро.

У тым калейдаскопе рухомасьці страчаліся арфа і кнігі, смарагдавы крыжык і бурштывы ножык, фарботы і гузікі... І хаця скрыні і карабы замыкаліся на ключ і запячатваліся, а сьвіран, кляццё ды камора зачыняліся на *вялікі ланцуг з прабоём, на замок на замшэце, на нутраны замок*, — зладзеі замкі адбівалі, прабоі з дзьвераў вырываў, дзьверы з вушакоў выломвалі, дзіру ў дзьверах вырубалі, плот разьмяталі... Мала дапамагалі такой напасці парадзі хаваць рэчы ў сьраду ці ў суботу на захадзе сонца.

Пайшла дымам пуховая пасьцеля

1600 г. Невядома, чым утывіла шляхцянка з маёнтку Грыневічы Марына Мамонічаўна ўрадніку Яна Халяву і зьямяніна Дзьмітрыя Чарнарукцага, але за тры дні да бяды яны пагражалі кабеце, *пахвалілі чынілі і ўршыце спалілі-такі* дом. Адно здолелі ўратаваць малых дзетак. Маёмасьць жа ўся пайшла дымам. Усе рэчы пані Марыны — шаты, палотны, хусты беляя, футра ўсялякае, цынк, медзь, начыньне — захоўваліся ў ка-

мору ў скрынях. З адзеньня шляхцянка прыгадала плашчык чорны ядлавы, козкамі падшыты, два летнікі мухаюру турэцкага, сукно фалондышу чорнага з аksamітным каўнерам, шубку мухаюру турэцкага, сібіркамі падшытую з бабром, дзьве аksamітныя бабровыя шапкі. Чатыры новыя турэцкія дываны, суконнае абавіццё чорнага і зьялінага колераў (ажно вобсем паставаў), адзін пастаў чорнага мураўскага сукна. А таксама пуховую пасьцелю з чырвонымі ядлавымі навалочкамі ды прасьціной, яшчэ адну пуховую пасьцелю, але чорнага ядлава. Сярод галаўных убораў узгадала наміткі: ядлавабную ды белую *сеткавую*, ды яшчэ хусты беляя.

Згарэлі ўшчэнт Марыніны абруссы, ручнікі, сурьветы, тканья палотны, якіх ляжалі столькі, што здолелі б захутаць усю яе сьядзібу ад прызыбы да самага канька.

Нават гарэлачныя трубы забраў

1577 г. Сярод лясцоў Слонімішчыны стаяў маёнтак Белае, а ў ім — двор. А ў тым двары выступалі ўрачыста тры паўліны, чатыры павы, тры цыбатыя жаравы і дзьве *кружавыя* качкі. А ў сенцах насупраць грывіны чакалі на гаспадара *унашоны* ястраб і тры харты поўсьцю паловы ды маругаватыя (цёмна-шары ці руды). Былі яшчэ ў гаспадары жаравыя стадыны, каровы рыжыя, авечкі чорныя ды *нэс лапцэны брахун чорны* ля сьвірну. Не ставала толькі чорнай коткі ды чорнага пёўня, каб быць пэўным, што не зачэпіў дому ані Пярун, ані злодзей. Восі і прывялі ліхія шляхі зьямяніна Станіслава Падэйку з памагатымі ў той вясёлы двор.

Усчалася ў ім беганія людзей ды птушак уперамежку з сабачым брэхам. Цівун Ян Каленіковіч, уцякаючы, у сьвірне зачыніўся, якраз там, дзе было *захаване рэчаў* гаспадара маёнтку Валяра Яна Сакалоўскага. Цівуна са сьвірну, *моцна гвалтам дзьверы выбіўшы*, выягнуў на двор, білі ды за валасы рвалі, сабаку чорнага забілі.

Зь сьвірну ж выягнулі два тузіны вялікіх талерак, конваў, квартаў — усё з цынку, тры жалезныя палонікі, дзьве медныя вялікія патэльні, медныя трубы гарэлачныя, катлы пёўныя ды кухонныя, а таксама дзьве ручніцы (палаяўнічыя стрэльбы) *у ложах чорных з кросамі*.

Залезлі зладзеі і ў падкляццё, адкуль узялі палатна кужольнага ды зрэбнага агулам на 200 лоцкяў, а таксама мяса, сала, масла ды сьвіроў. Там жа стаяла і скрыня, у якой ляжалі гаспадаровы грошы, пакінутыя ўрадніку на *скупаваньне* валоў, дый рэчы самога ўрадніка: *срэбныя* пазалатыя сыгнэт, чорны каўнак, лісой падшыты, саф'янавыя боты, новы шары ярмак з шнурамі і стракою чорнага шоўку, жупіна ласная, баваўна падшытая, ды ашчэ (дзіда) зьявярыны лоўчы, для палаяваньня годны.

скрыняў

Валоская скрыпіца нябожчыка Яна

1600 г. Кажуць людзі: бяда па бядзе як па нітачцы ідзе. Двойчы запар прыйшла яна да зямлякі маёнтку Ярашэвічы Янавай Захарэўскай. Не паспелі мужавы ногі астыць, як ягоныя родныя браты Станіслаў і Жыгімонт Захарэўскія каршунамі кінуліся на Ярашэвічы, выбраўшы ды вынесшы з двара ўсё да апошняе драбніцы. Нябожчык быў, відаць, чалавек заможны ды адукаваны, бо сярод хатняе маёмасці бачнае месца займалі розныя кнігі лацінскіх, грэцкіх, польскіх, нямецкіх аўтараў, тры Бібліі, тры гербоўнікі, *пастыля* новае Пятра Скаргі, два тэстамэнты, багата іншых кнігаў розных аўтараў, ажно на 300 коп грошай, а асабліва шмат кніг было, пазычоных нябожчыкам Янам у пана Яна Лісоўскага, з уласнаручным подпісам таго. Разам з кнігамі зьніклі і музычныя інструмэнты: валоская скрыпіца ды кобза з маціцаю *пэрловаю*.

І астатняя маёмасць уражвае сваёй вышталёнасьцю, асабліва жаночае адзенне: брамка з пунталамі срэбнымі залацістымі (упрыгожаныя), брамка чорная аксамітная з пунталамі дробнымі залацістымі, паясы аксамітныя з срэбнымі цапкамі (падвескамі), на якіх цапак 47 бяз зангля (спражкі), жупан лондышовы лазуравы, зялёным кірам падшыты, дысла (пласціч) брунатная, кунцавым футрам падшытая, з дробнымі срэбнымі драгавымі гузікамі, другая — з гузікамі ядwabнымі. Жоўтая куртка са скуры лася, зялёным кірам падшытая з устаўкамі чырвонага аксаміту, куртка пурпуровая з чырвоным аксамітам ад падола па пас, з двума тузінамі залатых гузікаў. Два жупаны аксамітныя — чорны ды вішнёвы, па-гусарску ўшытыя, а другі жупан — зялёны, ушыты па-казацку. Пояс срэбны панцаравы, адліваны ўшыркі на два пальцы, нямецкага шпага, ручніца швэдзкая кароткая, шкатула з фляшкамі, баброў самародных два, адзін чорны *праве добры*, другі кары...

Усе гэтыя рэчы захоўваліся ў *скарбным свьірне*, што стаяў пасяродку двара ды быў замкнёны за дваімі дзьвярыма. Маёмасць склалі на вазы і вазкі ды вывезлі праз браму праз.

Яшчэ людзі казалі: калі зладзеі паградуць, але пакінуць вароты адчыненымі, дык ёсьць спадзеў, што пакаража знойдзецца. Але калі зладзеі за сабой зачыняюць вароты, дык няма надзеі ў адшуканні паграднага. Пытаньне, як жа было насамрэч у тым маёнтку Ярашэвічы, дастоль застаецца адкрытым.

Юндзілавы паперы

1578 г. Падобная гісторыя здарылася з іншаю ўдавою, Даротаю Юндзіл, у маёнтку Бусяж Мальхераўскі.

Родны брат былога гаспадара Яна Юндзіла, Крыштаф, учыніў наезд на двор сваячніцы. Яго цікавілі выключна лісты ды дакумэнты. Патрапіўшы ў двор, гвалтаўнік зачыніў у хаце чэлядзь дворную, адабраў ключы ў ключніца ды, адмакнуўшы высокі сьвіран на падклеці, у якім захоўвалася ўся маёмасць гаспадыні, *напярвей разбіўшы скрыню вялікую белую, у каторай дзей была скрынка малая чырвоная, жалезам акаваная*, пачаў уломвацца да яе сярэдзіны. У той малой чырвонай схованцы ляжалі стосам лісты ды каралеўскія прывілеі, а таксама ўсялякія квіты, рэстры, прывілей віленскага ваяводы Мікалая Радзівіла на маёнтак Волму, іншыя — на Крамяніцу, на землі на Валні. Сярод каштоўных папераў з пяцяткамі ляжала ў чырвонай скрынцы і Біблія. Паперам было наканавана ацалець ад мышыных зубоў ды агню, але ж не ад рук швагра. А пажар палаў у іншым месцы і ў іншы час.

Што прапала з жоўтай скрынкі

1575 г. Ночы ў сакавіку цёмныя ды глыбокія, як студня. Калі ноч напаткала ў дарозе, а побач у вазку — жонка-баягузка, за лепшае будзе шукаць прытулку ў бліжнім сьляе, каб чаго не здарылася ды каб чорт кабыле хвост не накруціў, каб не прыйшлося пасьля навобмацак масьціць шлях на якім балоце...

Так і зрабіў зямлянін Наваградзкай зямлі Пётра Вярэга, калі зь пяціціцы *проці суботы* вырашыў у мястэчку Міжэрэцкім *цераз тую ноч* спыніцца разам з жонкай у доме мешчаніна Міхайлы Строка. Вялікую жоўтую скрынку, акаваную жалезам, перанеслі разам у хату, дзе чэлядзь была, перамовіліся з гаспадаром і палеглі спаць.

А нараніцу недалічыліся ў той падарожнай скрыні багата рэчэй. Найперш шасьці срэбных лыжак з гербам *Папна на мядзевозію і віршамі*. Кожная лыжка каштавала па 1 капе 40 грошай. Зьніклі таксама флянскія кашулькі, вышываныя шоўкам, шытыя фартушкі, калёнскае палатно, хустка калёнская вышываная, пярсьцёнак залаты з дьямэнтам за 20 талераў, пярсьцёнак-таблічка, ядwabныя шнур і тасьма, *кілька тумачка* ламаванага срэбра, напярсьцёнак срэбны, *тканіца аксамітная*, двое чаравікаў, пара лясчоў *вялых*, пяць ключыкаў ад скрынак, замок ад карабу, кашулька служэбнай дзеўкі, бельно вышываная, грэбень касцяны ды малая жалезныя ножкі...

Усе гэтыя размаітыя транты зьніклі, на думку Пятра Вярэгі, з дапамогай самаго гаспадара, а таксама ягонай чэлядзі: Міхалка Сянкавіча, Марціна Мікуцэвіча, Ганны Клазеўны ды Зафеі — бабы старой і дзеўкі Ганны...

Рубінавы ножык Ежы Горскага

1643 г. Рэчы, якія служаць чалавеку, шмат чаго могуць распавесці аб сваім гаспадару, бо жыццё некаторых зь іх бывае вельмі трывалым. Які-небудзь масьяновы ліхтар, сем разоў перароблены, будзе працягваць асьвятляць новыя сьдены і твары, у той час як з параднага партрэта ягонага гаспадара даўна зьліняюць фарбы.

Скончыўся доўгі век упіскага староства Ежы Горскага. Засталіся пусты дом, зламаны звыклы ўклад ды поўная скарбніца ў маёнтку Палесье Аршанскага павету. Перапісчыкі склалі рэстар маёмасці, прасядаўшы ў той скарбніцы сярод скрыняў ды шкатулаў не адзін дзень.

Разам з каштоўнымі паперамі (дэкрэтамі, мамрамамі, аблігамі), была апісана і жалезная шкатула *цудная, новая*, зьмесьціва якой трохі дадае рысаў да асобы упіскага староства. У ёй захоўваліся рубінавы ножык коштам у 500 злотых (!), відаць, для розаных паперы, і пяро, пара наркуаўнікаў, залаты ланцужок з кавалерскім крыжыкам ды два дьямэнтавыя пярсьцёнкі па 150 злотых.

Другая шкатула была ацэнена яшчэ большым коштам — ажно ў 3000 злотых, а ў ёй ляжалі рэчы, якія сьведчылі пра іншы бок жыцця староствы. То бок срэбра сталовае: палуміскі, талеркі, фляншы, чары, конаўкі, шчыпы, сланічка, наліўка белае з залатымі берагамі ды лыжак тузіны з два. Хто толькі ні сядзеў за гэтымі прыборамі ў зыркім сьвятле срэбных ліхтароў, таксама апісаных у рэстры!

У гардэробе староствы знайшлося багата шыхтоўных жаночых убораў. Памаранцавая сукенка *настрыжанага аксаміту* з залатымі пятліцамі, падшытая белым атласам, другая — фіялкавага атласу з срэбнымі аздобамі, *пункма сабалінымі* падшытая. Малінавы сарафан, таксама ўпрыгожаны срэбрам і сабаліямі. Футрачка *жабіновая* блакітная, падшытая белым атласам з шасьцю вялікімі залатымі гузікамі з дьямэнтамі. Асобна — сьціжка гузікаў з туркусам (бірузой), *багаты* адрэз ядwabу з залатымі кветкамі, парчовая падшўўка, новы *цудны* каўнер з сабаліных хвастоў. Дзьве сукенкі: адна малінавая з залатымі кветкамі і 26-цю дьямэнтавымі гузікамі, другая вішнёвая, падшытая блакітным атласам з 17-цю рубінавымі і залатымі гузікамі. А таксама жоўты і фіялкавы жупаны, малінавы ядwabны пояс, гарнастаевае кашулюк ды дзьве атласныя пасьцілі (новая і старая).

Апроч вопраткі ў скарбніцы захоўваліся аднакі былога вайсковага побыту ўпіскага староствы. Залатыя харугвы, ротныя значкі, вышываная гунька; шаблі турэцкая ды казачкая з ядwabнымі шнурамі, мультак (кароткі востры з абодвух бакоў меч), палашы (мячы), цыяск; сёдлы нямецкае, казачкае ды гусарскае, аброщ заласцістая, упрыгожанае туркусам, з срэбным ланцужком і ядwabнымі лейцамі; пярсьдзік і турэцкія кілімы. А таксама сукно ад рыдвану і скарбавага возу, футарал з фляшкамі, старая і новая фаеркі, ламаанае срэбра ад ліхтароў, вялікая ступка ды шкатула з-пад карэньня.

Духоўны бок жыцця быў прэзэнтаваны ў скарбніцы трыма *розынымі* кнігамі ды *цэлым* музычным інструмэнтам з кіпарысу.

Цыганы і пярловая брамка

1600 г. У пятніцу пад вечар два цыганы Аляксандар і Станіслаў, пакінуўшы сваіх суродзічаў на падыходах да мянтку Каменскага, завіталі да дамоў зямлянаў Анікея Сядзевіча, Луцы Сядзевічавай і Вайцеха Кошкабурыя, напрымлі Бог умольваючы пусьціць пераначаваць ім самім і іхнай чэлядзі. Цыганы *шлюбавалі і ўпэўнялі* пад прысягаю гаспадароў, абяцаючы, што *наймаейшае* шкоды не прычыняць ні самі, ні іхная чэлядзь. І хаця на дварэ красаваў май, агадомшаныя зямьне, скарыўшыся *вялікаму набезаньню* неаселых вандроўнікаў, дазволілі ім укрыцца *цераз ноч* пад дахамі сваіх дамоў.

...У суботу зранку цыганы зьніклі, не пакінуўшы нават духу свайго, адно *зубожыўшы* гаспадароў празь нямальны шкоды.

У Анікея Сядзевіча з клеці сыгналі скрыню, паўнотку тканымі абрусамі, рознымі тканінамі, жаночай вопраткай, сярод якой былі каптур, шытыя золатам, *пярловая брамка*, а таксама срэбны пярсьцёнак з жабіном (каштоўны камень жоўтага колеру, мог выкарыстоўвацца як зачур ад атруты) і каралі зь белых пэрлінаў.

У Луцы з клеці сыгналі скуру лася, пафарбаваную зялёным, падшытую паркалём, з зялёнай шнуроўкай і 12 срэбнымі гузікамі, да той скарбы прыштытых, кужальнага палатна 50 лакцёў, два срэбныя пярсьцёнкі ды медны збан.

А ў Вайцеха цыганы, *дабыўшыся да*

Ня ўсё тое золата,
што сьвеціць.

клеці, з скрыні ўзялі і паграбілі *гатоных* грошай *коп сем літоўскіх, кашуль гэскіх* кужальных дыбэе...

Куды скіраваліся бадзяжнікі? У кожным сьляе знойдзецца хтосьці чужылы, хто не адмовіць у прытулку...

...Цыган, дзеткі, не багаты,

Цыган нат ня мае хаты,

Не гарць ён, ані сеіць,

Толькі ў слонцы зубы грэць...

(Цётка)

Засталіся Зянквічу дражныя жупіцы

1578 г. Відаць, пакідаючы на пэўны час родныя мясьціны, зямлянін Матфей Зянквіч аддаў свае рэчы на захаваньне слонімскаму баярыну Васілю Кіянінавічу. Усё лепш, чым без прыгляду ў пустым двары. За час адсутнасьці гаспадара ці то зладзеі, ці то сам захавальнік добра-такі апалавілі маёмасць зямлянна, пакінуўшы адно ўбогаю рэшту, якая рабаўнікам не спатрэбілася, а мо ня ўлезла ў іхны мяхі. Нам жа цікава даведацца — што не ўзяла першачаргова і цікавасьці зладзеяў?

Пакінутыя па-за ўвагі рэчы спраўды выглядалі вартымі жалю. Паламанны лук, два сагайдакі — у адным 23 стралы, а ў другім 12, сядло са зламанаю галоўкай, пара парэпных ермакоў, старыя паўшкорні, шыпак, дзьве тарчы, клумак з простага чорнага сукна, *жалезы сьвяцільняы*, суконны панцырны мяшок, рагацина, два ручнікі, *мядзеведзь на іматкоў дзясць*, два шматкі замшы, пагрэзеныя мышамі, *тайстрачка*, футарал, што чарку носяць, ложкачнік з ложкаю, трохі старога лубу, футаралы з-пад ручніч... Знайшлася сярод кучы непатрэбных спрактыкаванага ваяра і друкаваная псалтырка.

Пэратрос разгублены гаспадар і тое, што засталася ад пакінутага на схарон адзення: падраную чорную жупіцу з атласу, зношаныя зялёныя жупан, стары парэпаны кажух, рукавы ад кажуха ды жупіцу з валавой замшы, дарэшткі зьездзеную мышамі. Слоніскі баярын разводзіць рукамі: маўляў, я тут пры чым...

Здаецца, шляхціцу Зянквічу толькі і засталася, як шукаць сьведкаў, клікаць возных ды падаць у слоніскі гродзкі суд скаргу... на мыш.

Але гэта будзе ўжо зусім іншая гісторыя.

Малюнікі Сяргея Харэўскага

ЛЕВЫМ ВОКАМ

О спорт, ты — вайна

Ці будзе па выніках Алімпіяды створаны звышхуткасны балід для «Формулы-1» на базе камбайну «Гамсельмаш»?

У напружаным рытме плянэта заканчвае падрыхтоўку да Алімпіяды. Элітныя анархісты муцуюць антымэрапрыялістчыны пратэсты і ўжо закідалі мінспорту катэжыямі Молатава. Рэкламшчыкі з «Head&Shoulders» упарваюць вядомаму атлету кантракт, які забавязвае яго публічна карчыць ахвяру перхаці, ад якой адзіны сродак — шампунь згаданай кампаніі. Расейскія нацыяналісты «самаі абманьваюцца радзь» спартовай веліччу Расеі, каб пазьней, пасля дэзжурнага фіяска, выкрыць новую змову судзейскіх мудрацоў. Піяршчыкі Буша-юніэра магуць, як за кошт візгу боса ў Атэны апусьціць канкурэнта Керы: можа, выпусьціць Дзьобуа з алімпійскай паходняй? Шляхам экспэртымантаў трэнэры і спартоўцы выводзяць хімічны рэцэпт урыны, у якой немагчыма знайсці забароненыя стымулятары...

Як бачым, з часоў мацывала пад Тэрмапіліамі такое мэрарпрыемства, як Алімпіада, набыло шмат новых аспэктаў — тэракты, піяр, рэкліма... Дарэчы, часам гэтыя інавацыі куды цікавейшыя і неперадказальнейшыя, чым

спартовыя рысталішчы. На 99% можна прадказаць перамогу янкі ў баскетболе, аднак ніхто не гарантуе Сівакову, што неак раніцай да яго ў нумар у алімпійскай вёсцы ня ўваліцца ўласай персонай Пургурыдэ і на просьбу «неабьякавых людзей» не пацягне куратару нашай зборнай у Гаагу. Або паспрабуйце спрагназаваць, якую форму экзэкуцыі абярэ Сам, калі спартоваы чыноўнікі па вяртанні з Пэліпанэсу не пакладуць яму ў ногі вянок з 25 мэдалёў. Адправіць «не апраўдаўшых давер» рэанімаваць беларускую вёску або проста пагрэзіць кляшчэй і лагодна, па-бацькоўску скажа: «Так і быць, прашаю, але за гэта створыш на базе камбайну «Гамсельмаш» звышхуткасны балід і выйграеш мне «Формулу-1»?

Захоп спортам новых прастораў — палітыкі, культуры, эканомікі — прывёў да таго, што кожны з нас мжковіт стаў таксама ўдзельнікам гэтай Алімпіяды. Уявіце сабе, што ўся наша зборная ляснула, акрамя, напрыклад, двух сэрфінгістаў — фрыкі, якія па хвалых на

дошках сьдзяць. Якім будзе ход думкі чыноўніка з НАК? Відавочна наступны — што ў сэрфінгу ляжыць будучыня беларускага спорту і прэстыжу дзяржавы, трэба будаваць у кожным раёнцэнтры аквапарк, уздымаць штучную хвалю, і ўсім — катацца на дошках. Натуральна, бабяляць за аквапарк давядзецца нам з вамі. Тое самае тычыцца і палітычных наступстваў. Калі байцы джыхаду прадэманструюць у Атнах піратэхнічныя фокусы, аморыканцы ў экстазе пагоні за Ўсамам, натуральна, забудуць пра Акт аб дэмакратыі ў сьнявокай.

Алімпійскае саборніцтва — здзіўна лякальна-часавая канцэнтрацыя глабальнай палітыкі і эканомікі. І паколькі апошнія будуць на капіталістычным пастуляце барацьбы за вынік, вядомая сэнтэнцыя арыстакрата Кубэртэна «О спорт, ты мір» выглядае анархізмам кіштагу першага рэлізу countrite. О спорт, ты ня мір, ты — вайна! І хутка яна пачнецца.

Лёлік Ушкін

14—15 жніўня
Запрашаем на фэст сярэднявечнай культуры ў Наваградак з заездам у Мір, Шчорцы і Любчу.

Т.: 232-54-58, 273-81-14, 622-57-20 (Зьміцер) 264-12-38, 776-24-35 (Павал)

7 жніўня
запрашаем у вандроўку
Легенды, паданьні, закліцы

Крэва: замак (руіны) 1338 г., касцёл, царква
Баруны: касцёл і манастыр XVIII ст.
Гальшаны: замак XVII ст., касцёл і манастыр францішканаў XVII ст., жылая забудова

Кошт вандроўкі: для дарослых — 23000 руб., для дзяцей — 20000 руб.
Т.: 222-88-76
http://altusplus.narod.ru

ЖАРТ

Дзякуй за талерку
«Паважаны Аляксандар Рыгоровіч! Пішу Вам, каб падзякаваць. Я ўжо даўно хацеў набыць спадарожніковую антэну, але жонка не дазваляла. Але пасля Вашай прэс-канфэрэнцыі 20 ліпеня яна сказала мне: мне і 70 дэляраў не шкада, абы гэтай пысы ня быць».

ЦЫТАТНІК

Дырэктыва прэзыдэнта ВКЛ
«Тут падпісалі загад аб хрысьціянскай паганскай Літвы», — пад такім загаловак у газэце «Літаратура і Мастацтва» ад 16 ліпеня зьвіўся матэрыял, прысьвечаны гісторыі Ліды.

КАІСА

Чэмпіят-пасьмешышча

Амаль супалі ў часе чэмпіянат сьвету паводле вэрсіі ФІДЭ (18 чэрвеня — 13 ліпеня, Трыпалі) і Міжнародны дзень шахматаў (20 ліпеня). У парадку рэчэй — павіншаваць прыхільнікаў гульні са сьвяткам віртуальнага яднаньня, апець стэль новага «шахматнага караля», 24-гадовага Рустана Касымджанава з Узбэкістану, які пасля ўпартай барацьбы па накаўт-сыстэме перамог у фінале брытанца Майкла Адамса... Аднак шпосці замінае пяць хваласьлівых грасматрастам і арганізатарам саборніцтва.

ФІДЭ, Міжнародная фэдэрацыя шахматаў, узынула 80 год таму як прафсаюз прафэсійных гульцоў. Уласна, дзень шахматаў і адзначаецца традыцыйна ў дзень заснаваньня ФІДЭ. Паступова яна прыхапіла сабе функцыі адбору шахматыстаў на першыя месцы сьвету, наданьня званьняў і рэйтынгаў. У пачатку XXI ст. міжнарод-

ная фэдэрацыя — грувасткая бюракратычная машына з усімі яе атрыбутамі. «Яны там прырываюцца чэмпіёнам сьвету, але не паважаюць нават яго» — канстатаваў у свой час мудры Давід Браншгітін. Летась прэзыдэнт ФІДЭ і Калмыкі Кірсан Ілюмжынаў за адмову падпісаць кабальныя кантракты папросту «звольніў» украінца Руслана Панамарова — чэмпіёна-2002. Званьне было зноўку пастаўлена на кон, прычым выбар Лібіі быў для вядучых гульцоў неспадзяванкай.

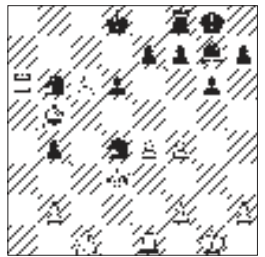
У чэмпіянаце-2004 прыцягваюць увагу дзьве акалічнасьці. Па-першае, адсутнасьць наймацнейшых (затое сярод удзельнікаў прамільгнуў чалавек з рэйтынгам 2076 — моцны першаразраднік, як па-нашамоў). Па-другое, у апошні момант у Трыпалі ня быў дапушчаны «сьіянсіцкі агрэсар» — дэлегацыя

ізраільскіх шахматыстаў. Тут варта згадаць, што нават Гітлер, ладзячы шахматную алімпіяду ў 1936 г., адмовіўся ад сартаваньня візантаў паводле нюрнбэргскіх законаў. Але ж ФІДЭ ўсё прапільнула — пра яе тутэйшага партнэра, Беларускаю фэдэрацыю шахматаў, няма чаго і казаць.

Цяперка ў сьвечце па-ранейшаму ў шахматных чэмпіёнаў, бо пераможцу Каспарова Ўладзімера Крамніка гэтага тытулу Касымджанаў пакуль не пазбаўляў, ды і наўрад ці пазавіць. Блізу паловы аптыгных наведнікаў ульвовага шахматнага сайту лічэць лійбійскае саборніцтва «пасьмешышчам». Далібог, пра матчы Стэйнца з Ласкерам ці Аляхіна з Капабланкам такога ніхто не скажаў бы.

Вольф Рубінчык, rubinchyk@lycos.com

Як бы Вы згулялі?

Пазьчыць з партыі М.Адамс – Р. Касымджанаў, Трыпалі, 2004. Ход чорных.

Адказ на заданьне з №27: 1. ТГ7! ТГ7 2. Фс8+ з выйгрышам фэрзя і партыі.

ПРывАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ВІТАНЬНІ
Шчыра дзякуем рэдакцыі «НН» за сардэчныя віншаваньні з нагоды нараджэньня Стэфана Люцына Саўкі! Ілона і Зьміцер, а таксама Аўгінья Радзіоўнаўна, Фьодрых Іванавіч, Уладзіслаў, Юстына і Караліна Людміра Саўкі!
Плямьнічка Яўгена і Ірыну віншую зь вясельлем. Зычу шчасьця, многа маленіх беларускіх і згоды праз усе жыцьці. Віктар
Вялікае і шчырае прывітаньне маёй дарагой аднакляснцы Ульяны (Жылко)!!! Віка
Шаноўнага Косьціка шчыра віншую з распачынам удалага праекту «Кот — кампазытар». Хай шчасьціце нададзлі!!! Жыве Беларусь!
Любага сына Костуса віншую з 17-годзьдзе! Вялікага ўзаемага каханьня табе, шчасьлівага жыцьця ў моцнай, незалежнай краіне. Матуля
Сьброўка Аляксандрына віншую Костуса з Днём народзіну! Шчасьця, каханьня, сьветлай будучыні жадаю табе. Чакаю сустраць. Сьміюся
Шаноўнаму Гаспадарыню Беларускае хаткі Алу Ходан віншую з Днём Анэла. Хай будзе Сьветла і Вам, і Нашай Хатцы! Ганна
Дзіму Таруіла віншую з Днём народзіну! Заставайцеся такім, якім я Вас ведаю здаўна. Ганна
Слаўную Жанчыну Нашэе Аічыны Галінукар Пархічык віншую з Днём Анэла. Няхай Вашая надзея спраўдзіцца! Ганна
Сьбраў Пана віншую з 27 Ліпеня! Parteigenosse Sjaržuk z Vabrujsku

Усіх людзей добрай волі з Ін'язу віншую з 27 Ліпеня. Выпускнік-2004
Сп.Аляксея Гараднякова з Днём 27 Ліпеня віншую. Жадаю прафэсійнага стагнаўленьня і рэалізацыі ў Беларускай мэдывінае. Былы аднакляснік СУ
Асабістае віншаваньне сп.С.Гуркову з нагоды Дня Незалежнасьці — 27 ліпеня. Здарова, плённы ў бізнэсе, сямейнага шчасьця. Ціка за Бабруйску
Віншую ўсіх з чарговым Днём Незалежнасьці — 27 Ліпеня. Хай жыве ў нашай памяці прамежак 1991—1994! Sjaržuk — Złodziej bieluarski
КАНТАКТЫ
Вольны мысьляер, які верць у антычнае ідэалы, пазнаёміцца з інтэлігентнай Беларускай дзяўчынай 18-25 год. zpnosis@tut.by
Шукаю спадарожніцу — цікавых мясцінах Беларусі. E-mail: Nemanina@tut.by
Насельніцтва! Маю, падаруйце хто-небудзь акустычную гітару (можна электрычную). Т.: 259-30-84. Але!
Падаруйце хто-небудзь часткі ад гітары: грыфы, карпусы гітары, струны (комплексам), калкі. Т.: 259-30-84. Але!
Перапрашаю сп.Праславова, сам ведае за што, а таксама за гэтае позьняе перапрашаньне. Sjaržuk KHP!
Дзіцячыя кніжкі, відэа, аўдэа, слоўнік, падручнік, значкі, майкі, шаўроны, CD з панядзелка па пятніцу на

Румянцава, 13 (Таварыства Беларускай мовы), 11.00—17.00
Набуду кнігі Алы Петрушкевіч «Іду па сьлядах», «Пра творы і творцаў», «Гырсьцёнак», кнігі Алены Рудчэкай. Т.: (8-01522) 669-80. Электронны адрас: vva_33@tut.by. Віка
Беларуская музыка ў Магілёве — карычневы шапкі ля чыгуначнага вакзалу
Прадам кнігі: Я.Карскі «Белорусы. Язык белорусского народа» ў 3 кнігах, 1953 г., Алексютов Л., «Белорусские народные танцы, хоры, водевиль, игры», кнігі БНТ, пазізі ды інш. Т.: 236-02-15
Прадам часопісы «Спадчына», «Маладосць», «Поляны» — усё старыя нумары — або памянню на кнігі па гісторыі, этнаграфіі, архітэктуры ды інш. Т.: 236-02-15
Прадам кнігі «Каталіцкія храмы Беларусі», «Нарысы гісторыі Беларусі» ў 2-х тамах, 1995 г., «История архитектуры Беларуси», энцыклапедычны даведнік і іншыя кнігі па гісторыі, архітэктуры, этнаграфіі, фальклору, пазізі, вялікі выбар. Т.: 236-02-15
Беларускі самвыдат «Самотнік». У нумары: А.Смоліч, «Стары Ольса», лэс мовы. Даступны: samotnyk@tut.by
Распаўсюджаецца Беларускамоўны самвыдат «Самотнік», прысьвечаны культуры Беларусі. Кошт 1000 руб. Электронны адрас: samotnyk@tut.by
Каб скачаць з інтэрнэту Сьв. Віблію на Беларускай мове, спачатку заходзім на http://come.to/sbible/de, адтуль нас накіроўваюць у патрэбны сайт. Złodziej bieluarski

НЯ РЭЖЦЕ ГАЗЭТУ!

Увага! Цяпер прыватную абвестку ў «НН» (ня больш за 15 словаў) можна падаць звычайным лістом (а/с 537, 220050, Менск), а таксама электроннай поштай на адрас nn@promedia.by або разьмясьціцьшы на форуме сайту www.nn.by. Дык скарыстайцеся!

Наша Ніва
незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўны рэдактар «Нашай Нівы»:
З. Вольскі (1906), А. Уласаў (1906—1914), Янка Купала (1914—1915), А. Луцкевіч, У. Знамяроўскі (1920), С. Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі Наста Бахшанская
галоўны рэдактар Андрэй Дынько
фота-рэдактар Арцём Лява
карэктар Сяргей Петрыкевіч
карэктарка Галіна Рабянкова
нам. галоўнага рэдактара Андрэй Скурко
тэхнічны рэдактар Андрэй Чык
Фонд выданьня газэты «Наша Ніва»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:
220050, Менск, а/с 537
Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32, 8-029-707-73-29.
E-mail: nn@promedia.by
On-line: www.nn.by

© НАША НИВА. Сьпасьліка на «Нашу Ніву» абавязковая. 8 палос фарматам А2, 4 друк. арк. Друкарня РПН «Выдавецтва-Беларускі Дом друку». Менск, пр. Скарыны, 79. Рэдакцыя не нясе адказнасьці за змест рэкламных абвестак. Кошт свабоды. Пасьледчыне аб рэгістрацыі прыняцтва выданьня № 581 ад 4 ліпеня 2002 г., выданае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Юрыдычны адрас: г. Менск, ул. Калектарная, 20а, п. 2а. Р/р 3015212000012у М/Ф ДААТ «Белінвестбанк», Менск, код 764. Наклад 3358. Газэта выдаецца 48 разоў у год. Нумар падпісаны ў друк 28.00 28.07.2004. Замова № 4610. Рэдакцыйны адрас: Менск, Калектарная, 20а/2а